

Creații

Iacob de Nisibis (decedat în 350) - Părinte al Bisericii. Fiul unuia dintre prinții regionali ai Armeniei, a primit o educație bună. Încă din copilărie, pătruns de entuziasm pentru învățătura creștină, a părăsit lumea și s-a retras în păduri și munți. În timpul domniei lui Maximinus, a fost supus persecuției religioase. A predicat creștinismul în Persia. În 314 a fost ales episcop de Nisibis; în 325 a fost prezent la primul conciliu ecumenic; în 338, în timpul atacului asupra Nisibisului de către Sapor, a trezit curaj în turma sa și a ajutat la respingerea atacului. Conform legendei, a săvârșit multe minuni, chiar a înviat morții. După el, s-au păstrat 18 învățături bune, parțial sub formă de scrisori; acestea au fost găsite și publicate în 1756 de Antonelli. Conținutul lor este parțial dogmatic („Despre credință”, „Despre învierea morților”, „Despre Sabat” etc.), parțial moral („Despre smerenie”, „Rugăciune”, „Pocăință” etc.). Pe lângă Antonelli, lucrările lui Jacob au fost publicate de Gallandi (în armeană și în traducere latină). Șase dintre învățăturile sale au fost traduse în limba rusă în „Lectura creștină” (1837, 1839, 1842 și 1843). Există, de asemenea, referințe la operele sale care nu au ajuns până la noi.

- [Un cuvânt despre smerenie](#)
- [Scrisoare către Sfântul Grigore, luminatorul Armeniei, despre post.](#)
- [Un cuvânt despre Paște](#)
- [Cuvântul despre învierea morților](#)

Un cuvânt despre smerenie

1. Smerenia este întotdeauna frumoasă. Ea eliberează oamenii de toate grijile dureroase. Roadele ei sunt abundente și de dorit. Din ea se naște simplitatea inimii, prin care Noe a plăcut lui Dumnezeu și a primit mântuirea, după cum este scris: „Te-am văzut drept înaintea Mea și simplu în neamul acesta” (Gen. 7:1). Cu ce laude este împodobită smerenia! Scriptura spune că „cei blânzi vor moșteni pământul și vor locui în el în veac și în veci de veci”. Domnul spune și prin gura prorocului Isaia: „În cine Mă voi odihni sau în cine voi locui, dacă nu în cei blânzi și smeriți și în cei ce se cutremură de cuvântul Meu”? Și iarăși: „Mai bun este cel blând și smerit decât cel ce stăpânește o cetate”. Iarăși: „Domnul va întări pe cei smeriți în slavă”. Și despre Moise, omul credincios, este scris: „Omul Moise era foarte blând, mai presus de toți oamenii de pe pământ”. Smerenia este un semn și o expresie a bunătății și a evlaviei. Cei care iubesc această virtute primesc prin ea numeroase daruri. Mila se descoperă în cei smeriți. Smerenia este locașul sfințeniei. Cei smeriți sunt experimentați, iar buzele lor varsă înțelepciune. Smerenia va da sens și rațiune și va umple inima de încântare. Vrei

să înveți abținerea și răbdarea? Caută un exemplu pentru aceasta la cei smeriți. Ei servesc drept exemplu de viață solitară, ascetică. Cel smerit este bun în toate; cuvintele lui sunt dulci, veselia este scrisă pe fața lui. El găsește bucurie în toate. Cei smeriți sunt împodobiți cu dragoste; căci știu să umble în lumina ei. Cei blânzi și smeriți se feresc de orice rău, iar bunătatea inimii se reflectă pe fața lor luminoasă. Vorbesc ei? Toate cuvintele lor sunt potrivite. Râd ei? Râsul lor nu se aude. Omul smerit se teme să-i disprețuiască pe ceilalți, căci disprețul este rodul urii. Dacă aude calomnie, își astupă urechile, ca nu cumva astfel de cuvinte să-i intre în inimă. Gândul omului smerit este îndreptat spre tot ce este bine, iar sânguința duhului se grăbește să realizeze binele. El bea învățătura divină ca apa; iar înțelepciunea, ca untdelemnul, îi pătrunde înlăuntrul. Omul smerit se așază mai jos decât ceilalți, dar inima lui locuiește în înălțimi, iar gândurile lui zboară acolo unde sunt păstrate comorile sale. El privește spre pământ, dar privirea minții sale este îndreptată în sus, spre frumusețea cerului. El se teme mereu ca nu cumva un cuvânt răzbunător de ocară împotriva cuiva să-i zboare de pe limbă. Omul smerit este devotat legii Domnului și în ea găsește medicamentul necesar sufletului său. Se bucură de fericirea aproapelui său și are grijă de el ca de sine însuși. Se întâlnește el cu cei mândri? Blândețea lui captivează și leagă spiritul celor aroganți. Smerenia distruge castele fortificate, înmoaie furia, dezarmează răutatea.

2. Prin smerenie, Iacov a biruit mânia fratelui său Esau și a celor patru sute de oameni care erau cu el. Prin smerenie, Iosif a biruit mânia fraților săi, care îl persecutau cu invidie și ură. Prin smerenie, Moise a supus și a înfrânat toată mândria lui Faraon. Prin smerenie, David l-a doborât pe arogantul Goliat, care s-a apropiat de el cu insulte batjocoritoare. Prin smerenie, Ezechia a biruit aroganța regelui Sanherib, care voia să-i zdruncine fermitatea cu amenințări și blasfemii. Prin smerenie, Daniel și frații săi i-au făcut de rușine pe cei răi și calomnatori ai lor.

3. Cei smeriți sunt departe de orice invidie, rivalitate rea și căutare neliniștită. Grandoarea mândriei le este dezgustătoare, neascultarea încăpățânată le este străină. Îndepărtând minciunile de la ei înșiși, nu se lasă purtați cu calomnie. Ca fii ai păcii și armoniei, ei urăsc și alungă vrăjmășia; ca niște zeloți nedormiți ai unui nume bun, ei evită orice frivolitate. Nu cunosc viclenia, iubesc sinceritatea și sinceritatea. Sunt calmi, căci trăiesc în nădejdea păcii. Așa cum ei înșiși au devenit străini acestei lumi, așa activitățile ei zgomotoase le sunt străine. Ucigașii sunt monștri urâți în ochii lor. Cămarele inimilor lor sunt pline de comori bune. Gândurile lor sunt curate de înșelăciune; ochiul inimii este îndreptat spre lumea de sus, contemplă frumusețea Domnului ei și umple duhul cu o extaz inefabil. Inimile lor zămislesc gânduri bune, buzele lor aduc roade bune. După ce și-au deschis inimile către iubirea bună a Domnului lor, ei smulg cu grijă din ea neghina nefolositoare. Semințele lor aduc roade însutite, căci sunt udate cu apă

din fântâna vieții. Umilința, sădită în adâncul sufletului, le face credința și dragostea roditoare. Se îmbracă cu Hristos ca cu o haină de mare preț și o păzesc de orice necurăție. Duhul locuiește în ei, cu care sunt pecetluiți de Dumnezeu; Îl iubesc, nu-L întristează. Își împodobesc templele pentru Regele care va veni, care intră și locuiește în cei blânzi și smeriți; își întemeiază casa pe o stâncă tare și nu se tem nici de furia valurilor, nici de furia vânturilor. Sunt strălucitori ca soarele; sunt la fel de înțelepți ca fecioarele și își pregătesc dinainte lămpile pentru a-L întâmpina pe Regele care vine, sperând să intre în camera Lui de nuntă. Iau argint și își folosesc cum se cuvine talanții, pentru a obține „o provincie peste zece cetăți” (Luca 19:16-17); își deschid și își risipesc de bunăvoie averea, fără a o lăsa niciodată în vistierie sau ascunde banii. Cât despre starea lor exterioară, cu trupul lor umblă pe pământ, dar gândurile lor sunt îndreptate către Domnul; umblă pe calea sfântă și intră în împărăție prin porțile strâmte; Sunt neîncetat devotați respectării legii și practică evlavie cu o sânguință neîncetată. Trăiesc în lume ca străini, așteptând neîncetat să se întoarcă în patria lor cerească. Gândurile lor sunt înalte, se înalță spre cer, sufletul lor zboară cu grabă spre sfânta, preaînălțată casă; ochii lor, pătrunzând în înălțimi, contemplă Mirele pregătindu-se de nuntă. Îngerii lor se înalță acolo și le aduc pace sufletelor. Numele celor smeriți sunt scrise în cartea vieții și ei se roagă și suspină, ca să nu fie ștersi din ea; oferă posturi și rugăciuni ca dar Celui care are puterea să scrie și să șteargă; își înscriu legea Lui în inimile lor, pentru ca ei înșiși să fie vrednici să fie scriși în cartea veșniciei; sunt neîncetat întristați de păcatele lor, ca să nu fie șterse numele lor din cartea vieții; iubesc necazurile acestei vieți, nădăduind astfel să fie eliberați de chinurile veșnice. Își acordă limba la cântece duhovnicești, ca să nu se bucure cu bucurie de acel pământ din care vine dulcele glas al mângâierii; se străduiesc să pătrundă în acel pământ și, Mistuiți de dorința de a locui în ea, ei suspină rugăciune pentru ca dorința lor să fie împlinită. Așa sunt prietenii smereniei.

4. Cei smeriți sunt fiii Celui Preaînalt și frații lui Hristos. Domnul S-a pogorât la noi în întâmpinare: Maria L-a primit cu smerenie. Când Gavriil a salutat-o pe fericită Maria și i-a zis: „Bucură-te, binecuvântata între femei!” - această întâmpinare a adus roade, iar ea a zămislit un Fiu, a binecuvântat și a mărit pe Domnul, care a privit la smerenia robului Său și i-a lepădat pe cei mândri și aroganți. Cel Preaînalt înalță pe toți cei smeriți și revarsă asupra lor darurile binecuvântării. Apoi, când S-a născut Hristos, străjerii cerești ne-au învățat smerenia cu imnul binecuvântat: Slavă în ceruri, mântuire pe pământ, bunăvoință oamenilor! Și Domnul, voind să ne învețe smerenia, a zis așa: „Dacă te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt; și dacă vrea cineva să-ți ia haina, să-ți ia și haina. Și oricine te silește o milă, mergi cu el două” (Matei 5:39-41). Ceea ce a poruncit Mântuitorul nostru, cei smeriți pot împlini. Înălțimea și slava sunt nepotrivite celor smeriți: cununa împărătească nu se potrivește săracului. Dumnezeu urăște pe cel ce, sub pretextul smereniei, hrănește

mândria. Împăratul pedepsește cu moartea pe cerșetorul care caută cunună; căci slava și măreția sunt proprii numai Împăratului. Slava este moștenirea lui, măreția este unită cu firea lui. Deosebirile împărătești sunt proprii Împăratului, și nu omului de rând și celui smerit. El este urât și dezgustător pentru toți cei ce nu știu să-și deosebească propria stare. De aceea, iubiților, ceea ce Dumnezeu nu vrea să vadă printre noi, aceea nu trebuie să fie printre noi; fiecare să rămână cu ce are; să ne mulțumim cu starea noastră. Smerenia ni se potrivește nouă, dar Glorie și faimă pentru Rege. Să aibă el ce-i al lui, iar noi ce-i al nostru; căci ne-a lăsat smerenia ca moștenire. Ceea ce nu ne-a dat, nu trebuie să folosim. Dar chiar dacă ne-a dat ceva, acesta este un semn al aprobării Sale. Cel ce admiră ceva ce aparține altora este nechibzuit și viclean. Dimpotrivă, pe cel ce stă ferm la nivelul celor smeriți, pe acela îl va înălța Cel Preaînalt în împărăția slavei Sale.

5. Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni. Ce legătură are mândria cu smerenia? Ce legătură are mânia cu blândețea? Ce legătură are lenea cu hărnicia sau grija cu liniștea? Cine se dedică plăcerii și confortului în această viață va fi lipsit de ele în veacul viitor. Și oricine iubește smerenia va fi înălțat și preamărit în Împărăția slavei. Bogatul era îmbrăcat în purpură, era vanitos și mândru; dar după moarte a fost chinuit; iar Lazăr, care își petrecuse viața în umilință, este înălțat și stă în sânul lui Avraam. Fariseul și vameșul se rugau împreună în templu; dar fariseul, în îngâmfarea sa, s-a îndreptățit și a ieșit și s-a întors acasă osândit; iar vameșul, smerindu-se, s-a întors acasă îndreptățit. Răul este incompatibil cu binele, întunericul este opus luminii, prietenia vrăjmășiei; smerenia nu are nimic în comun cu invidia și zelul, tăcerea cu încăpățânarea. Răul nu poate rezista binelui; întunericul fuge când apare lumina; dulceața alungă amărăciunea; blândețea învinge prefăcătoria; Tăcerea distruge disputele. Întunericul nu se războiește cu întunericul, ura nu se ridică împotriva dușmăniei; invidia nu se opune dezgustului, fierea nu poate urî amărăciunea: dar cei răi îi prigonesc pe cei buni, cei răi pe cei dreți; cei mândri se înalță deasupra celor smeriți; mincinoșii îi batjocoresc pe cei sinceri; nebunii îi disprețuiesc pe înțelepți, iar cel în care nu este sinceritate peste tot batjocorește sinceritatea. Pentru cei mândri, cei smeriți sunt la fel de urâți ca și ucigașul. Cel ale cărui mâini sunt obișnuite cu fapte rele nu poate privi un om drept fără invidie. Cel ale cărui buze sunt pline de minciuni, sinceritatea este dezgustătoare și intolerabilă pentru el.

6. Un mijloc de a te proteja împotriva răutății oamenilor invidioși este tăcerea și răbdarea. Aceștia vor primi o pedeapsă teribilă. Șarpele a invidiat prosperitatea lui Adam în paradis și a fost supus unui triplu blestem pentru aceasta. Dumnezeu i-a luat picioarele și l-a făcut să meargă pe piept și pe burtă; l-a lipsit de hrana sa potrivită și i-a dat pământ să mănânce; l-a prezentat omului ca un dușman care trebuie călcat în picioare. Cain, din invidie, l-a ucis pe Abel și a fost condamnat să rătăcească pe pământ ca un fugar și un proscris. Esau l-a invidiat pe blândul Iacov, iar Iacov i-a furat binecuvântarea dreptului de întâi născut - fratele arogant

a fost subordonat celui smerit. Iar cei care din invidie l-au urât pe smeritul Iosif, s-au închinat înălțatului Iosif. Faraonul, din invidie, i-a persecutat pe evrei și le-a ucis copiii în ape: cu ce măsură a măsurat el altora, i s-a măsurat și lui. Core și complicitii săi l-au urât pe Moise, iar o pedeapsă teribilă s-a abătut asupra răzvrătiților: abisul și-a deschis gâtul și i-a înghițit, un foc s-a aprins și i-a devorat pe complicitii ticălosului. Aaron și Miriam îl urau pe Moise - iar Cel Sfânt a amenințat că îi va distruge, Miriam a fost lovită de lepră de șapte zile. Saul l-a urât, l-a persecutat cu trădare pe David - iar Duhul Sfânt s-a îndepărtat de el; el a permis duhului rău să-l tulbure și să-l chinuie. Ahab l-a urmărit și l-a ucis pe Nabot, iar acolo unde a fost vărsat sângele lui Nabot, acolo câinii au lins sângele lui Ahab însuși. Izabela, după ce a încercat în zadar să-l omoare pe Ilie, a fost devorată de câini, iar Ilie a fost înălțat la cer. Focul i-a mistuit pe invidioșii care i-au calomniat pe cei drepti (Daniel și frații săi), dar cei drepti au ieșit nevătămați din el. Caldeenii, care l-au calomniat pe Daniel, au căzut în groapa pe care au săpat-o pentru cei nevinovați. Haman, pentru că l-a urât pe Mardoheu și pe poporul său, a fost spânzurat pe cruce împreună cu copiii săi. În cele din urmă, oamenii cu inima împietrită și fără minte, care nu l-au acceptat pe Hristos ca Rege al lor, au fost alungați din patria lor și împrăștiați pe tot pământul; dar Hristos, după ce a primit coroana slavei, a șezut pe tronul său. Înaintea lui vor cădea toți cei care îl urăsc. Ți-am scris atât de mult, ca să știi cât de crud îi prigonesc cei răi pe cei umili și ce pedepse crude îi așteaptă pe ei înșiși.

7. Să știți, de asemenea, iubitorilor, că în fiecare om pângărit de fărădelegi locuiește ura rea și domnește același duh necurat de care era posedat Saul. Căci atunci când David a cântat la harpă pentru Saul, pentru a-l liniști, Saul, mișcat de duhul urii care domnea în el, a încercat să-l străpungă pe mângâietorul său cu o sulită. Dimpotrivă, cel care este inspirat de smerenie are un duh blând care locuiește în el, devine un templu al lui Hristos însuși. Din nou repet ceea ce am spus: cei buni nu-i pizmuiesc pe cei răi, ci cei răi pe cei buni. Se vede vreodată că bogații îi pizmuiesc pe săraci, cei pioși pe cei răi, păcătoșii drepti, copiii zidirii pe corupători, iubitorii adevărului pe înșelători, cei binecuvântați pe cei desfrânați, cei onești vinovați? De aceea, atingeți smerenia, care învinge invidia și alungă vrăjmășia; adăugați la ea tăcerea și răbdarea, care pot avertiza împotriva depravării. Iubiți smerenia, fiți treji, obișnuiți-vă cu răbdarea. Mulți îi iubesc pe cei smeriți, dar cei mândri și aroganți sunt urâți chiar și de cei care au același duh. Ferește-te de mânia și abține-te de orice viciu și necurăție, căci Dumnezeu le urăște. Nu deschide ușa mâniei, adică gura ta, și nu-ți strâmba fața pentru ea, nu-i da limbă, ca să nu rodească roade amare; lasă-i să moară urmașii ei, lasă gândurile rele să fie nimicite chiar de la început.

8. Dacă mânia se aprinde vreodată în tine, atunci întunericul se va răspândi în tine. De aceea, nu-ți încredința limba ei și nu-i încredința limbii tale toate gândurile care se ridică în inima ta. Îngroapă-le înăuntru, în adâncul inimii tale.

Dar dacă inima ta zămislește un gând bun, atunci încredințează-l limbii tale și astfel buzele tale vor rosti cuvinte bune. Este necesar ca cuvântul să circule în inima ta câteva zile: dacă îl găsești vrednic, încredințează-l limbii tale; dar dacă nu, atunci lasă-l să moară în inima ta și să fie îngropat în gândurile tale. Păzește-ți limba de mărturiile mincinoase, ca să nu se aprindă foc în trupul tău. Păzește-L cu grijă pe Domnul care locuiește în tine și nu admite în inima ta nimic neplăcut sau dușman Lui. El vrea să trăiască numai în om; gândurile rele nu ar trebui să fie prezente cu El. Limba cu care atingi rănilor Domnului tău trebuie să iubească tăcerea; buzele cu care săruți Împăratul păcii trebuie să evite discordia; nimic putred nu trebuie să iasă din ele, altfel Hristos însuși te va părăsi și va pleca. Iubește smerenia, ea este puternică ca un zid de fier; dobândește sobrietatea și roadele carității. Sufletul care se hrănește cu ele este sătul, se bucură și triumfă. Fiecare pom se cunoaște după roadele sale: gândurile omului se descoperă prin cuvintele sale. Omul înțelept cunoaște gândurile celui căruia îi vorbește prin cuvintele sale; căci gura vorbește din prisosul inimii. Omul temător de Dumnezeu vorbește numai bine, urechea lui este întoarsă de la hulă, limba lui nu rostește nimic rău; căci gândurile lui nu produc nimic care să merite dezgust. El găsește plăcere doar în meditația la legea Domnului său. Acestea sunt roadele pomului bun. La fel, un om înțelept va recunoaște un om care gândește răul după cuvintele sale. Dacă vorbește doar cu umor și mordacitate, dacă se deda la bârfe și blasfemii, atunci cel care îl ascultă va recunoaște că astfel de cuvinte au fost concepute în crimă și s-au și născut; căci totul își are propria concepție înainte de a se naște. Aduceți-vă aminte ce a spus Mântuitorul nostru: „Orice pom bun rod bun face, dar pomul rău rod rău. Pomul bun nu poate rodi rău, nici pomul rău nu poate rodi bun. De aceea, după roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7:17-18, 20). Astfel, omul bun din comoara bună a inimii sale scoate cuvinte bune, iar omul rău din comoara rea a inimii sale scoate cuvinte rele. Căci gura vorbește cele ascunse înăuntru. Chiar dacă ar fi o mie de roade într-un pom, poți recunoaște natura întregului pom după unul singur. Dacă guști un fruct dintr-un pom și ți se pare dulce și plăcut, atunci numai sufletul tău dorește să mănânce toate roadele acelui pom. Așadar, un om evlavios, întâlnindu-se cu un om rău, îi recunoaște îndată natura din cuvintele sale. Văzând că vorbele sale sunt vrednice de dezgust, pline de duhul depravării, nu vrea să-l mai asculte. Dar dacă întâlnește un om chibzuit și află că vorbirea lui este bună, dulce, plină de înțelepciune și rațiune; El vrea în același timp să-i audă toate cuvintele și să le transmită sufletului său. El recunoaște o persoană după gust, ca să spunem așa, care vrea doar să pară smerit. Căci cel care se preface a fi înțelept, blând și smerit, dar în inima lui gândește rău, acela, deși printre oameni poartă masca unui om smerit și aparent înțelept, cu intenții bune, este ca un fruct amar, care la înfățișare seamănă cu o șoaptă. [\[1\]](#), iar amărăciunea sa este dezgustătoare la gust.

9. Lipiți-vă, iubiților, de smerenie; mirosul ei este plăcut și gustul ei este dulce. Omul smerit este mare chiar și pe pământ. Inima lui locuiește în locurile mai joase, dar este dragă locuitorilor înălțimilor. Omul smerit nu se jenează dacă îl întâlnește aici vreo neplăcere; căci este obișnuit să fie mulțumit cu starea sa. Dar cât de greu este pentru cel arogant, care nu știe să se smerească, când i se întâmplă o nenorocire! Omul smerit are mulți prieteni, dar nimeni nu-l întreabă despre sănătatea lui. Mulți îi propovăduiesc slava, dar propria sa smerenie nu-i descoperă decât necurăția păcatelor sale. Ceea ce este ascuns în inima lui, nu spune nimănui. El stă neclintit pe calea sa și se adâncește în înțelepciune. Mintea lui este ocupată cu lucruri înalte, cerești. Trebuie să ascultăm cu atenție cuvântul omului smerit; căci este cântărit în gândurile sale. Templul inimii lui este plin de comori bune; limba lui aduce roade plăcute. Smerenia este izvorul păcii; din ea curg apele creației. Noe a iubit smerenia și ea l-a salvat de potop. Avraam s-a agățat de ea și a devenit moștenitor al lumii; căci în smerenie s-a prosternat înaintea Domnului Dumnezeu, numindu-se praf și cenușă. Isaac a fost crescut în smerenie, iar regii i-au slujit, le-a plăcut să încheie tratative cu el. Iacov, cel simplu, a primit de la tatăl său binecuvântarea fratelui său Esau. Toți strămoșii noștri au fost blânzi, smeriți și iubitori de pace - iar Cel Preaînalt i-a înălțat pe cei smeriți, i-a umilit și i-a rușinat pe cei mândri. Iov cel drept a iubit smerenia, iar nevinovăția lui a fost atestată de Domnul Însuși. Satana cel viclean l-a urât, dar Iov l-a rușinat pe vrăjmașul și potrivnicul celor dreți. Domnul l-a înălțat pe campionul adevărului, confirmându-i nevinovăția cu propria Sa mărturie.

10. Iubiți virtutea smereniei, iubiților! Ea este proprie omului încă de la începutul firii sale trupesti. Dreptatea cere să ne smerim. Adam a venit din țărâna pământului și Domnul i-a dat o poruncă de păzit. Dacă omul ar fi păzit această poruncă, Domnul l-ar fi mutat într-o stare superioară. Dar, din moment ce a început să tindă spre înălțimi nefirești firii sale, Domnul l-a întors la umilința sa de odinioară - pe pământ. Cu adevărat, acest lucru este indicat de cuvintele Mântuitorului nostru: „Oricine se înalță pe sine va fi smerit” (Luca 14:11). Adam s-a înălțat pe sine și s-a întors pe pământul de unde a fost luat. Mântuitorul nostru s-a smerit și a primit slava Sa, „a moștenit un nume care este mai presus de orice nume”; dar Adam, înșelat de duhul mândriei, a fost supus umilinței, iar la această umilință s-a adăugat un blestem.

De aceea, iubiților, este necesar și potrivit ca un om să iubească smerenia, să rămână în acea stare care este în conformitate cu adevărata sa natură. Căci rădăcina smereniei este în pământ, iar abundența roadelor ei este proporțională cu adâncimea lui. Roadele ei sunt de dorit; căci produce calm și modestie, formează un caracter grațios și senin. Cei smeriți sunt simpli, răbdători, buni, inocenți, sinceri, învățați, înțelepți, prevăzători, prudenți, pașnici, milostivi, sociabili, indulgenți; mintea lor pătrunde în adâncurile înțelepciunii, inima lor se bucură de liniște, sufletul lor strălucește de frumusețe. Fericit este sufletul care

este altoit în acest pom atât de roditor; căci pacea domnește în el, în el trăiește Cel ce iubește să trăiască în cei blânzi și smeriți.

Scrisoare către Sfântul Grigore, luminatorul Armeniei, despre post.

1. Sfintele posturi sunt plăcute lui Dumnezeu, ascunse ca o comoară ascunsă în ceruri și constituie o armă împotriva celui rău și un scut împotriva săgeților ascuțite și înflăcărare ale vrăjmașului. Vorbind astfel despre posturi, nu vorbesc în numele meu, ci cu glasul ziditor al Sfintei Scripturi, care mărturisește că posturile au adus întotdeauna un ajutor important celor care postesc cu evlavie și sfințenie. Dar, iubiții mei, posturile nu constau în simpla folosire a pâinii și a apei, chiar și în măsura în care acestea sunt necesare pentru întreținerea vieții noastre, ci sunt respectate în multe alte moduri. Din acest motiv, postitorii sunt diferiți. Astfel, unul își limitează postul la abținerea de la pâine și apă doar până când simte foame și sete, în timp ce altul își aduce postul la o puritate completă, desăvârșită și, deși îi este foame, nu mănâncă, îi este sete, dar nu bea; și de aceea acesta din urmă este incomparabil mai înalt decât primul. Pentru unii, postul constă în abținerea de la carne, vin, în general de la diverse feluri de mâncare, iar pentru alții în abținerea de la cuvinte - în a-și pecetlui buzele cu tăcere, pentru a nu rosti cuvinte dăunătoare. Nici nu se poate nega numele de postitor celor care se abțin de la comunicarea cu oameni vicioși, de teamă să nu fie infectați de aceștia; sau de la posesia de proprietăți, cu scopul de a nu rămâne degeaba, de a nu fi corupți de lene, de a nu cădea în viciile caracteristice bogaților; sau de la dormitul pe un pat moale, cu intenția de a se ridica mai repede și mai bine pentru rugăciune și de a fi mai veseli în timpul săvârșirii acesteia; sau de la bucuriile lumești, înlocuindu-le cu lacrimi, pentru a-l plăcea Domnului prin isprava lepădării de sine. Și deja, fără îndoială, numele de postitor ar trebui onorat celui care combină toate aceste tipuri de post și face pe cineva să postească din ele. Totuși, celui care postește până când simte nevoia să mănânce, numele de postitor i se cuvine doar atâta timp cât se abține de la mâncare și băutură; pentru că de îndată ce mănâncă sau bea chiar și puțin din orice, își rupe postul. Însă nu ar trebui să numim postitor pe cel care, în vreun fel, începe să folosească din nou ceea ce a jurat să se abțină. Mai mult, cel care postește fără a face jurământ de a se abține de la aceste lucruri sau de la altele nu comite un păcat mare întrerupându-și postul din cauza foamei; dimpotrivă, cel care a jurat să se abțină de la anumite lucruri cade într-un păcat mare și grav atunci când își întrerupe postul; pentru că atunci trădează promisiunea făcută lui Dumnezeu și, prin urmare, se îndepărtează de Dumnezeu.

2. Iată, iubiților, exemple de posturi sfinte. Posturi sfinte au fost respectate de Abel, Enoh, Noe, Avraam, Isaac, Iacov, Iosif și, mai mult, Enoh pentru că a fost plăcut lui Dumnezeu; Noe pentru că a păstrat puritatea printre cei corupți dintre contemporanii săi; Avraam pentru că a avut credință; Isaac pentru că a păzit

poruncile lui Dumnezeu; Iacov pentru că a fost onorat să primească binecuvântări de la Isaac și l-a văzut și l-a cunoscut pe Dumnezeu; Iosif pentru că a fost credincios. Sfințenia tuturor acestor oameni a fost cea mai bună, perfecțiunea postului lor înaintea ochilor lui Dumnezeu. Fără sfințenia inimii, postul nu este plăcut lui Dumnezeu. De aceea vă rog, iubiților, să rețineți și să vă întipăriți în memorie că sfințenia interioară, a inimii, frâul limbii și abținerea de la faptele rele sunt astfel de posturi încât sunt mult superioare postului care constă în abținerea de la mâncare. Într-adevăr, nimeni nu amestecă miera cu fiere. Tot așa, și cel care se abține de la pâine și apă nu trebuie să amestece cu această abținere calomnii, blesteme, blasfemii. Din nou: casa ta, omule, care este și templul lui Dumnezeu, are o singură ușă. Prin urmare, ar fi nepotrivit, nepoliticos și impiu din partea ta să te porți dacă ai scoate gunoiul și alte necurății prin aceeași ușă prin care intră Împăratul. Așadar, când intenționezi să te apropii de sacrament: mai întâi curăță-te, apoi primește trupul și sângele Domnului și, de asemenea, după aceasta, păstrează-ți buzele curate; pentru că prin ele a intrat Împăratul la tine. Și, în general, prin buzele tale, omule, nu să treacă niciodată cuvinte necurate; pentru că, după cuvântul neschimbat al Vieții noastre - Domnul Iisus, *nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură spurcă pe om* (Matei 15:11).

Moise, ținând postul pe Muntele Sinai, l-a ținut și el împreună cu sfințenie și, pentru aceasta, a adus legea de pe munte la poporul său. După ce a postit pe munte de două ori timp de patruzeci de zile, el, întorcându-se de acolo, a strălucit cu o mare slavă, pentru că slava Domnului, ca să spunem așa, se odihnea pe fața lui. Devenind prieten cu Dumnezeu prin post sfânt, L-a ispășit pe Dumnezeu, gata în mânia sa să-i distrugă pe evrei pentru răutatea lor și, prin aceasta, a salvat acest popor neascultător de la distrugere. Asemenea lui Moise, curajosul campion al slavei lui Dumnezeu, Ilie profetul, a postit când Izabela l-a persecutat. Pentru a scăpa de moartea care îl amenința, a postit timp de patruzeci de zile în drum spre Muntele Horeb, în locul unde Domnul îi vorbise lui Moise. Din acest motiv, ajungând la Muntele Horeb, a avut privilegiul să-L vadă acolo pe Domnul, care i-a poruncit să se întoarcă. „*Du-te, întoarce-te pe drumul tău*”, i-a zis Domnul, „*și unge pe Hazael împărat al Siriei, unge pe Iehu, fiul lui Nimși, împărat peste Israel și unge pe Elisei, fiul lui Șafat, prooroc în locul tău*.” (1 Regi 19:15-16) „Vezi, iubite, ce putere are postul! Poate fi ceva mai înalt decât acea slavă, mai pură decât acea bucurie pe care o primește un om, având privilegiul de a-și vedea Domnul încă aici pe pământ? Dar Ilie a câștigat această slavă, întrecând orice slavă lumească, și această bucurie, mai pură decât toate bucuriile pământești, postind, așa cum a făcut Moise, care, după ce a postit pe Sinai de două ori timp de patruzeci de zile, s-a întors de acolo cu tablele legământului, scrise de degetul lui Dumnezeu. Numai că trebuie să ne amintim că ambii acești mari oameni au fost sfinți și perfecți în timpul posturilor lor.

3. Și ca să explic ce însemnătate are postul, nesușținut de sfințenie, vă voi arăta postul poruncit de Izabela. *Postiți*, așa a prescris ea bătrânilor răi ai lui Israel și locuitorilor lui Israel, - *postiți și puneți pe Nabot în fruntea poporului: puneți doi oameni, fii ai unor călcători de lege, în fața lui, ca să mărturisească împotriva lui, zicând: „N-a binecuvântat pe Dumnezeu și pe Împărat!”*. Să-l scoată afară, să-l ucidă cu pietre și să moară (1 Regi 21:9-10). Aici, iubiților, este descoperită pentru prima dată răutatea Izabelei, și anume: în lege este poruncit: „O persoană trebuie pedepsită cu moartea nu pe mărturia unuia, ci pe cel puțin a doi martori” (Deuteronom 17:6; 19:15); și, de asemenea: „Mâinile martorilor trebuie să arunce mai întâi piatra asupra celui condamnat, apoi mâinile poporului” (Deuteronom 13:9; 17:7). Prin urmare, Izabela a prescris ca doi martori să fie folosiți împotriva lui Nabot și ca acesta să fie ucis cu pietre, care să fie aruncate asupra lui de mâinile martorilor, apoi de mâinile altor oameni. Legea mai spune: „Oricine îndrăznește să hulească Numele Domnului va muri negreșit” (Lev. 21:15-16). Prin urmare, Izabela a ordonat ca Nabot să fie acuzat de blasfemie împotriva lui Dumnezeu și a Regelui. Astfel, după ce a ordonat ca Nabot să fie demascat ca blasfemiator și insultător al maiestății regale, Izabela a vrut să arate, cel puțin oamenilor care nu cunoșteau problema, că îl condamnase la moarte din zel pentru slava lui Dumnezeu și pentru respectarea legii. Cu această intenție, ea a poruncit și postul. Prin stabilirea postului, părea să spună: „Trebuie să-L îmbunătățim pe Dumnezeu, mâniat de răutatea îndrăzneată a lui Nabot”. De fapt, sângele lui Nabot a fost vărsat de Izabela pentru că el, prețuind via sa ca moștenire a strămoșilor săi, nu a vrut să o cedeze lui Ahab, deoarece Ahab, uitând porunca lui Dumnezeu: „*Să nu poțestești ce este al aproapelui tău*” (Exod 20:17), a dorit prea mult să-și însușească această vie (1 Regi 21:1-6); și, în consecință, sângele lui Nabot a fost vărsat de Izabela pentru a satisface lăcomia lui Ahab. Și slava numelui lui Dumnezeu și a legii - acestea erau doar cuvinte în limba Izabelei, cu care încerca să acopere întunericul intențiilor sale, fărădelegile acțiunilor sale în raport cu Nabot. Și putea ea, o slujitoare a lui Baal, să fie plină de râvnă pentru slava Domnului Atotputernic? Nu a mărturisit ea acest zel distrugând altarele lui Dumnezeu și ucigându-i pe Prorocii Săi? O, avocat rău! Ai fi făcut mult mai bine dacă, în loc să supui legea pasiunilor tale și să o faci un instrument pentru împlinirea celor mai nelegiuite dorințe, ți-ai fi supus pasiunile legii, te-ai fi făcut instrumentul ei și i-ai fi învățat pe prietenii tăi să nu o calce, ci să o împlinească. Ascultând de lege, nu ți-ai fi plecat genunchii înaintea lui Baal; pentru că chiar prima poruncă a legii spune: *Să nu ai alți dumnezei* (Ex. 20:3), adică să nu sluiți zeilor străini, păgâni. Supunându-vă autorității legii, respectând hotărârile ei, v-ați fi abținut de la a scrie sentința la moarte asupra lui Nabot; pentru că legea interzice vărsarea de sânge nevinovat. *Să nu se vărse sânge*, spune ea, *sânge nevinovat în țara voastră, pe care v-o va da Domnul Dumnezeuul vostru* (Deut. 19:10). Dacă urechile voastre ar fi fost deschise la amenințările teribile ale legii, atunci ați fi fost amorțiți la gândul de a vărsa sângele nevinovat al lui Nabot. Atunci ați fi auzit cuvântul teribil, punitiv al legii:

„oricine varsă sânge, sângele lui va fi vărsat” (Gen. 9:6). Și voi, Ahab, ar trebui să vă amintiți de acest cuvânt legal. Atunci n-ați fi crezut promisiunea perfidă a Izabelei de a vă da via lui Nabot și n-ați fi plătit pentru încrederea voastră oarbă și prostească cu pocăință târzie (1 Regi 21:7, 16). Și voi, bătrâni răi ai lui Israel, ar fi trebuit să vă amintiți aceeași amenințare legală, când ați primit porunca nelegiuită a Izabelei, deși bazată pe lege. Și de ce ați îndeplinit și nu ați respins o astfel de poruncă, care vă cerea o mărturie de nedreptate și în care vi s-a poruncit să postiți fără de lege? Când și unde ați auzit că posturile au fost instituite pentru vărsarea de sânge drept? Dar niciunul dintre voi nu a vrut să asculte amenințările mântuitoare ale legii și, prin urmare, pedeapsa ei s-a abătut asupra voastră tuturor - sângele lui Nabot a căzut asupra voastră tuturor - ați plătit cu toții pentru asta cu sângele vostru. Astfel, s-a împlinit profeția gloriosului Ilie asupra lui Ahab: *pentru că l-ați ucis pe Nabot și i-ați luat via de moștenire: de aceea, în locul unde porcii și câinii i-au lins sângele, acolo vă vor linge sângele vostru, iar prostituatele se vor spăla în sângele vostru.* (1 Regi 21:19; 22:38). Și Izabela a suferit și ea pedeapsa prezisă de buzele aceluiasi campion al gloriei lui Dumnezeu. Aruncată pe fereastra casei sale, a fost devorată de câini în același loc unde vărsase, respectând postul nelegiuit pe care îl instituise, sângele drept al lui Nabot, care nu blasfemiase niciodată, ci fusese acuzat de ea de blasfemie (1 Regi 21:23; 2 Regi 9:30-37). În același timp, șaptezeci de fii ai lui Ahab au căzut victime ale acestui act nelegiuit al ei. În cele din urmă, întreaga casă a lui Ahab, toți nobilii lui apropiați și toți preoții au devenit pradă sabiei pentru sângele lui Nabot (1 Regi 21:22; 2 Regi 10:1-11). Iehu, împuternicit de Dumnezeu, răzbunătorul sângelui vărsat fără vină al lui Nabot, apropiindu-se să-l răzbune, a zis: „Ieri, zice Domnul, am văzut sângele lui Nabot și al fiilor lui: să fie răzbunarea pentru el!” (2 Regi 9:26). Și el, după ce a ucis-o pe Izabela, a distrus casa lui Ahab, a lovit, a distrus, a devorat cu gura sabiei sale chiar în templul lui Baal pe toți acei israeliți care și-au plecat genunchii înaintea lui Baal (2 Regi 9:10). Și astfel, postul care a fost ținut de israeliți, din porunca Izabelei - un post care poate fi numit post al nedreptății și al vărsării de sânge, nu i-a salvat de condamnarea la distrugere și de distrugerea însăși.

4. Acesta nu era postul pe care ninivitenii l-au instituit când au aflat de la profetul Iona că mâna Domnului era deja întinsă să distrugă cetatea. În cartea profetului Iona citim: *Iona a predicat: „Încă trei zile și Ninive va fi schimbată.” Și oamenii din Ninive au crezut în Dumnezeu și au poruncit post și s-au îmbrăcat în sac, de la cel mai mare până la cel mai mic. Apoi, de îndată ce regele din Ninive a aflat de acest lucru, s-a ridicat de pe tronul său, și-a lepădat hainele, s-a îmbrăcat în sac și s-a așezat pe cenușă și, nelimitându-se la propria umilință și pocăință înaintea lui Dumnezeu, în numele său și în numele nobililor săi a dat următoarea poruncă locuitorilor din Ninive: oamenii și animalele, boii și oile, să nu mănânce nimic, să nu pască și să nu bea apă. Și oamenii și animalele să se îmbrace în sac și să strige cu ardoare către Dumnezeu. Cine știe dacă Dumnezeu se va pocăi și va fi*

rugat, și se va întoarce de la mânia Sa și nu vom pieri? Și ce se va întâmpla atunci? Ninivitenii nu au fost înșelați în nădejdea lor. Dumnezeu le-a văzut faptele, că s-au întors de la căile lor rele: și Dumnezeu S-a pocăit de răul pe care spusese că îl va face și nu l-a făcut (Ioan 3:3). Dar observați, iubiților, nu spune: Dumnezeu, privind la niniviteni, Și-a îndreptat privirea binevoitoare asupra postului lor, asupra faptului că s-au abținut de la pâine și apă, că s-au îmbrăcat cu perle de păr și au stat pe cenușă; ci spune: *Dumnezeu le-a văzut faptele, că s-au întors de la căile lor rele*. Mai mult, regele Ninivei, în porunca Sa, după ce a spus: *oamenii și animalele să se îmbrace în saci și să strige cu ardoare către Dumnezeu, a adăugat: și fiecare să se întoarcă de la calea lui cea rea și de la nelegiuirea care este în mâna lui*. Așadar, postul ninivitenilor era plăcut lui Dumnezeu, pentru că îl țineau cu sfințenie, pentru că era un post al pocăinței adevărate, din inimă, și prin aceasta se deosebea de postul israeliților, pătat cu sânge, vărsat nelegiuit.

5. În toate posturile, iubiților, abținerea de la pâine și apă nu va aduce niciun folos, dacă nu este însoțită de abținerea de la păcate: căci Dumnezeu vorbește astfel către evrei prin gura lui Isaia: *Dacă în judecăți și în certuri postiți și loviți cu pumnii celor smeriți, de ce postiți pe Mine , ca astăzi, ca să vă aud glasul cu strigăt? Nu am ales un astfel de post, nici o zi ca omul să-și strice sufletul. Nici chiar dacă vă îndoiiți gâtul ca o seceră și așterneți sac și cenușă și nu numiți un post atât de plăcut. Nu am ales un astfel de post, zice Domnul; ci dezleagă orice legătură a nelegiurii, rupe legăturile scrierilor aspre, lasă pe cele rupte să plece și sfâșie orice scriere nedreaptă. Frânge pâinea ta celui flămând și adu pe cei săraci fără adăpost în casa ta.* (Isaia 58:4-7) Cel ce postește doar trupește, fără să respecte în același timp postul lăuntric, - fără să se abțină de la păcate, postește precum ipocriții, care, postind doar pe dinafară, iubeau să ia o înfățișare mohorâtă și să-și facă fețele posomorâte, ca să vadă toată lumea că postesc (Matei 6, 16).

6. Cu un astfel de post, postul ipocriților, postesc ereticii, născocitorii vicleni ai răului; pentru că, respectând posturile, nu-și părăsesc păcatele. Și într-adevăr, așa este, pentru că nu au Dumnezeu care să-i răsplătească. Așadar, cine îi va răsplăti pe adepții ereticului Marcion, când aceștia, urmându-și conducătorul, nu-L recunosc pe Creatorul nostru atotbun? Pe cine va avea secta lui Valentinian drept răsplătitor, când fondatorul sectei lor afirmă că sufletul său și-a datorat existența mai multor creatori, că Dumnezeul atotperfect nu a vorbit niciodată prin buzele nimănui și că nimeni nu s-a ridicat vreodată la El în gândurile sale? De asemenea, cine va fi răsplătitorul sectei slave a maniheilor, care, asemenea viperelor și basilicilor, iubesc să trăiască în întuneric și să slujească astrologiei și magiei caldeene, acestor deliruri ale țării Babilonului? După aceasta, pot fi posturile lor plăcute lui Dumnezeu?

7. Ci mai degrabă, iubiților, vă voi arăta un alt post care a fost plăcut lui Dumnezeu, postul lui Mardoheu și al Esterei. Postul lui Mardoheu și al Esterei a fost un scut al mântuirii pentru întregul neam iudaic. Prin postul lor, mândria trufașă a asupritorului Haman a fost ștersă, planurile rele ale lui Haman s-au întors asupra capului său - a fost măsurat cu aceeași măsură cu care a vrut să măsoare; viclenia sa nu l-a mântuit; în ciuda priceperii și a priceperii sale în rău, a fost prins în el; a căzut, a fost zdrobit, și-a pierdut toată slava și a fost lipsit de toate onorurile într-un moment în care, în mândria sa nemărginită, se considera de neclintit și atotputernic; este lovit cu aceleași lovituri cu care ar fi vrut să lovească, este afectat cu aceleași răni pe care se pregătea să le provoace. Ar fi vrut să extermină toți evreii; dar postul lui Mardoheu și al Esterei a făcut ca propria sabie să-i intre în inimă, iar arcul pe care îl întinsese cu intenție rea s-a rupt în mâinile sale. Aici îmi vin în minte, fără voie, cuvintele psalmistului: „ *Să între sabia celor răi în inimile lor și să li se frângă arcurile*” (Psalmul 37:15). Toate acestea s-au împlinit în Haman, când a pregătit spânzurătoarea pentru Mardoheu și copiii lui. De această spânzurătoare a fost spânzurat el însuși împreună cu copiii săi, a căzut într-o groapă pe care el însuși o săpase, propriile picioare i-au fost prinse într-o cursă pe care el însuși o pusese în secret, propriul gât i-a căzut într-un laț pe care el însuși îl pregătise, a fost pedepsit cu un instrument pe care el însuși îl inventase, iar distrugerea lui este distrugerea veșnică (vezi Cartea *Esterei*).

8. De ce atunci, iubiților mei, i-a cerut Haman regelui Artaxerxe, ca o favoare, permisiunea de a-i distruge pe toți evreii care se aflau în împărăția sa? Pentru a da un răspuns adecvat la această întrebare, este necesar, în opinia mea, să luăm în considerare următoarele împrejurări: 1) Se știe că Saul, la porunca lui Dumnezeu, luând armele împotriva amaleciților, i-a învins, i-a exterminat, i-a distrus și, luându-l captiv pe regele lor Agag, l-a dat lui Samuel, iar Samuel l-a adus jertfă lui Dumnezeu (1 Samuel 15:2). Haman era un amalecit; tatăl său, Hamedata (Ester 3:1), provenea din familia lui Agag; dar Mardoheu, dimpotrivă, era înrudit cu familia lui Saul: amândoi proveneau din aceeași seminție a lui Beniamin, din strămoșul comun Chiș (Ester 2:5; 1 Samuel 9:1-2). 3) Când Haman era prima persoană după Rege și se bucura de respect și glorie în tot regatul, atunci toți cei care slujeau la palatul regal, din ordinul Regelui însuși, i se închinau, îl respectau. Doar Mardoheu, care slujea și el la curtea regală, nu i se închina. Când Haman a aflat despre aceasta, s-a mâniat și a luat o hotărâre fermă de a-i distruge *pe toți evreii* care se aflau atunci în Persia, sub domnia suveranului său, Artaxerxe (Ester 3:1-6; 2:19). De ce *toți* , și nu doar Mardoheu? Acest lucru poate fi explicat doar prin faptul că Haman nutrea o ură tribală sau națională față de evrei și căuta de mult timp o ocazie să se răzbune pe ei pentru propriul său popor și pentru ruda Regelui său, care fusese exterminată de Saul, și în cele din urmă a găsit această ocazie în lipsa de respect pe care Mardoheu i-o arăta. Astfel, din toate aceste împrejurări se

dovedește că ceea ce l-a determinat pe Haman să caute distrugerea evreilor și distrugerea lui Mardoheu a fost dorința de a spăla rușinea strămoșilor săi, amaleciții, învinși și exterminați de Saul, cu sângele primului, și de a răzbuna moartea lui Agag prin moartea celui de-al doilea, ca rudă a lui Saul, dorința de a eradica numele fiilor lui Israel, cel puțin în Persia, așa cum memoria lui Amalec fusese distrusă în țara de sub soare. Dar, se pare, el, un nebun, nu știa că, cu mult înainte de exterminarea propriu-zisă a amaleciților, exterminarea lor fusese hotărâtă de Dumnezeu. Chiar și în vremurile străvechi, sfinte, Moise, prin porunca lui Dumnezeu, i-a spus lui Isus Navin: *alege-ți oameni puternici și ieși și luptă împotriva lui Amalec*. Isus Navin a luptat, iar Amalec a fost învins și distrus prin simbolul crucii, pe care Moise a înfățișat-o rugându-se în timpul bătăliei cu mâinile întinse: doar acei amaleciți au rămas în viață care nu erau în război; dintre războinicii lor, niciunul nu a fost salvat. După această victorie a lui Israel asupra lui Amalec, Domnul i-a zis lui Moise: *scrie aceasta ca aducere aminte în cărți și bătu-o în urechile lui Isus, căci prin nimicire voi nimici amintirea lui Amalec de sub cer*. (Exod, cap. 17). În ciuda unei astfel de hotărâri, însă, Dumnezeu, în îndelunga Sa răbdare, i-a cruțat pe amaleciți, așteptând ca aceștia, după ce au aflat ce era scris despre ei în cărțile sfinte, să se întoarcă la El și, printr-o pocăință adevărată, să merite mila Lui. Căci ninivitenii s-au pocăit, iar Domnul și-a întors furia mâniei de la ei, deși mâna Lui era deja ridicată pentru a-i învinge. Gabaoniții au cerut pace de la Iosua Nun în numele Domnului Dumnezeuului lui Israel și li s-a acordat pacea: nu au fost distruși împreună cu celelalte popoare care locuiau în țara Canaanului (Iosua, cap. 9). Rahav a crezut în Domnul și i s-a arătat milă (Iosua 2:6). Tot așa, și pocăința amaleciților ar fi fost acceptată de Dumnezeu, dacă L-ar fi crezut. Timp de patru sute de ani i-a cruțat. După acest timp, văzând că nu se întorseseră la El, El, prin profetul Samuel, i-a spus lui Saul, care era atunci rege peste Israel: *Acum voi răzbuna pentru ce a făcut Amalec lui Israel, când l-ai întâlnit pe drum, când se suia din Egipt; și acum du-te și lovește-l pe Amalec*. Saul s-a dus și, așa cum am mai spus, i-a învins, a distrus și a nimicit pe amaleciți. În ciuda celei mai devastatoare distrugerii pe care Saul a provocat-o amaleciților, unii dintre ei, și printre ei chiar și rudele lui Agag, au rămas, ca spicele de grâu după o recoltă făcută de o mână neiscusită, și au fost cruțați de Saul. Din acești amaleciți din linia lui Agag care supraviețuiseră, s-a desprins Haman. Dar Saul a plătit scump pentru mila arătată lor: tocmai din acest motiv, împărăția i-a fost luată (1 Samuel 15).

9. Unii, acuzându-l pe Mardoheu, spun: „De ce nu s-a închinat lui Haman, când Haman stătea deasupra tuturor celor din întregul regat și se bucura, prin voința Regelui său, de glorie specială și onoruri speciale? Ce rău i-ar fi putut păți dacă i-ar fi arătat lui Haman respectul cuvenit? Chiar dacă i-ar fi acordat lui Haman cinstea cuvenită, Haman nu ar fi conceput răul nici împotriva lui, nici împotriva poporului său.” - Așa vorbește cineva care nu cunoaște bine întreaga chestiune. Mardoheu, ca om drept și pe deplin familiarizat cu legea, s-a comportat în relația

cu Haman în acest fel și nu altfel, pentru că l-a avut în minte pe strămoșul său Saul, care și-a pierdut regatul și a suferit mânia lui Dumnezeu pentru că l-a cruțat pe Agag, strămoșul lui Haman. Prin urmare, Mardoheu, la fel ca Saul, ar fi experimentat mânia lui Dumnezeu dacă i-ar fi arătat respect lui Haman. Dar pentru a explica corect motivul mâniei lui Dumnezeu atât asupra lui Amalek, cât și asupra lui Saul pentru mila pe care au arătat-o lui Amalek și, în același timp, motivul lipsei de respect a lui Mardoheu față de Haman, pentru aceasta, iubiților, este necesar să ne întoarcem la Istorie. Chiar și Noe, îndurerat de Ham, a rostit un blestem asupra fiului său, Canaan: *Blestemat, a zis Noe, blestemat să fie copilul Canaan: rob va fi fraților săi* (Geneza 9:25). De aceea, Avraam și Isaac nu și-au luat de soții pentru ei sau pentru copiii lor din seminția lui Canaan, temându-se să amestece în acest fel sămânța lui Sem binecuvântată de Noe (Geneza 9:26) cu sămânța lui Canaan blestemată de el. Dar Esau, în ciuda acestui fapt, și-a luat de soții dintre fiicele lui Canaan (Geneza 36:2) și tocmai din acest motiv și-a pierdut dreptul de întâi născut și a fost dat în sclavie fratelui său mai mic, Iacov. *Prin sabia ta*, a zis Isaac, binecuvântându-l pe Esau, *prin sabia ta vei trăi și vei sluji fratelui tău; dar va veni vremea când îl vei doborî și îi vei dezlega jugul de pe gâtul tău*. (Gen. 27:40), adică atunci când te întorci la Dumnezeu. În persoana lui Esau, soarta lui Amalek a fost decisă și de această sentință; pentru că Amalek era nepotul lui Esau: el s-a născut ca concubină a lui Elifaz, fiul lui Esau (Gen. 36:10, 12). De aceea, când Israel părăsea Egiptul, Amalek, înaintea tuturor celorlalte popoare, l-a întâmpinat cu o mână înarmată, având intenția fermă de a intra în război cu el și, în cele din urmă, de a-l distruge: după ce i-a distrus pe copiii lui Iacov, Amalek voia în același timp să distrugă blestemele lui Noe și binecuvântările lui Isaac și, prin urmare, să evite jugul pe care copiii lui Iacov urmau să i-l impună, conform binecuvântării lui Isaac. Din același motiv și în decursul timpului, Amalek, mai mult decât toți copiii lui Esau, s-a ridicat împotriva lui Israel. Dar planurile îndrăznețe ale lui Amalek de a distruge Israel erau în mod clar contrare planurilor și promisiunilor lui Dumnezeu cu privire la poporul ales de Dumnezeu. Iată, așadar, motivul pentru care Dumnezeu a decis să-l distrugă pe Amalek, și aceasta prin mâna fiilor Rahelei, și de ce Saul, care i-a cruțat pe amaleciți, a fost lipsit de împărăție pentru aceasta! Din aceasta este evident și de ce Mardoheu nu ar fi trebuit să se închine lui Haman: Haman, prin puterea binecuvântării lui Isaac, era sclavul său; și, ca descendent nelegiuit al unui trib nelegiuit, întotdeauna ostil Israelului, mergând în mod clar împotriva intențiilor Providenței Divine, el era și un dușman al Dumnezeului lui Israel; și prin urmare, într-adevăr, arătând respect față de Haman, Mardoheu ar fi atras mânia lui Dumnezeu. După aceasta, apropo, voi observa că hotărârea voinței lui Dumnezeu cu privire la exterminarea lui Amalek de către fiii Rahelei s-a împlinit. Isus Navin, un descendent al lui Iosif, s-a luptat mai întâi cu Amalek și l-a învins; apoi Saul, un descendent al fiilor lui Beniamin, l-a lovit; în cele din urmă, Mardoheu, de asemenea, un descendent al lui Beniamin, i-a distrus rămășițele prin postul său. Și acum, în sfârșit, am ajuns din

nou la subiectul nostru principal. Așadar, observați, iubiților, că postul lui Mardoheu și al Esterei l-a doborât pe Haman de la înălțimea gloriei și puterii sale, a distrus și a anihilat rămășițele amaleciților, a transferat gloria și onorurile lui Haman asupra lui Mardoheu și, în final, a pus coroana regală pe capul Esterei, dându-i locul Vastiei, fosta soție a lui Artaxerxe.

10. Să acordăm atenție și Postului lui Daniel, care a durat exact trei săptămâni (Daniel 10:2-3). Prorocul Daniel a postit și, în timpul postului său, s-a rugat pentru poporul său, ca Dumnezeu să nu prelungească robia evreilor în țara Babilonului mai mult de șaptezeci de ani. Căci Dumnezeu uneori scurtează, alteori mărește vremurile predeterminate. Astfel, timpul alocat contemporanilor antediluvieni ai lui Noe pentru exterminarea lor a fost scurtat (Geneza 5:32; 6:3; 7:6); dimpotrivă, timpul predeterminat pentru șederea israeliților în țara Egiptului a fost prelungit, mărit (Geneza 15:13; Exod 12:41). De aceea, Daniel se temea că timpul captivității babiloniene va fi prelungit dincolo de perioada prezisă de profetul Ieremia din cauza păcatelor evreilor. Aceeași concluzie este sugerată și de faptul că Daniel a postit atât de mult timp în al șaptezecilea an după distrugerea Ierusalimului și că istoria nu spune dacă a postit vreodată într-un mod similar înainte de această dată. Așadar, trebuie să presupunem că Daniel, postind timp de trei săptămâni, l-a rugat pe Dumnezeu în mod special ca evreii să nu fie lăsați în captivitate babiloniană pentru o perioadă mai lungă de șaptezeci de ani. Dar iată ce este remarcabil: după ce au trecut trei săptămâni, pe care Daniel le-a petrecut în post și rugăciune, i s-a arătat un mesager ceresc care, întărindu-l și încurajându-l, i-a zis: *Nu te teme, Daniele, căci din prima zi, în care ți-ai pus inima să pricepi și să lucrezi înaintea Domnului Dumnezeului tău, cuvintele tale au fost ascultate și eu am venit la cuvintele tale. Și domnitorul împărăției Persiei a stat înaintea mea douăzeci și una de zile. Și iată că Mihail, unul dintre bătrâni, a venit cel dintâi să-mi ajute* (Daniel 10:12-13). Acest mesager care i s-a arătat lui Daniel a fost Arhanghelul Gabriel: căci lucrarea lui Gabriel este să primească și să prezinte rugăciunile noastre lui Dumnezeu. Astfel, Gabriel a venit la Zaharia ca să-i vestească nașterea lui Ioan. Și lui Zaharia, ca și lui Daniel, i-a zis: *Nu te teme, Zaharia, căci rugăciunea ta a fost ascultată* (Luca 1:13, 19). De asemenea, El a înălțat rugăciunile Mariei către Dumnezeu și a anunțat-o că va naște pe Hristos, zicând: „*Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată, vei rămâne însărcinată în pânțe, vei naște un fiu și-i vei pune numele Isus.*” (Luca 1:26, 30-31) Și cum a căpătat Maria har de la Dumnezeu, dacă nu prin post și rugăciune? - Arhanghelul Mihail a fost prințul și conducătorul poporului lui Israel (Daniel 10:21). El este Îngerul despre care Dumnezeu i-a spus lui Moise: „*Iată, Îngerul Meu va veni înaintea ta și va nimici.*” locuitorii țării Canaanului (Exod 22:23; 32:34; 33:2). El a oprit măgarul lui Balaam când Balaam călărea la regele Balak al Moabului pentru a rosti un blestem asupra lui Israel (Numeri cap. 22). El, sub forma unui om cu o sabie scoasă în mână, i s-a arătat lui Isus Navin lângă Ierihon (Iosua 5:13-14). El

a dărâmat zidul Ierihonului înaintea lui Iosua și a ucis treizeci și unu de regi (Iosua 6:12). A distrus o mie de mii de etiopieni înaintea regelui Asa (2 Cronici cap. 14). El, prin rugăciunile regelui Ezechia și ale profetului Isaia, a doborât și a ucis aproximativ o sută optzeci de mii de soldați în tabăra regelui Asiriei (2 Regi 19:35; 2 Cronici 32:20-21). Așadar, aceștia sunt genul de ajutoare pe care Daniel le-a dobândit pentru el prin postul său! Postul și rugăciunea cu care Daniel a cerut lui Dumnezeu întoarcerea evreilor din robia babiloniană i-au înălțat dorințele la nivelul dorințelor cerești, Arhanghelilor Gabriel și Mihail; pentru că atât Mihail, cât și Gabriel au dorit și ei întoarcerea evreilor în țara lor: Mihail, prințul și conducătorul lor, pentru a se odihni de bătăliile purtate pentru ei, de vărsarea de sânge omenesc; și Gabriel pentru ca roadele rugăciunii lor în țara sfântă, în templul lui Dumnezeu, care urma să fie ridicat, să se înmulțească și jertfele să devină mai dese, să fie zilnice. Prințul Persiei, tot unul dintre conducătorii cerești, nu a vrut să despartă sămânța sfântă a lui Israel de împărăția idolatră încredințată lui, pentru că, ținându-i pe israeliți în împărăția sa, îi ținea în același timp pe sfinții care erau printre ei, oameni care se bucurau și îl mângăiau cu sfințenia lor. Vedeți, iubiților, ce putere a avut postul sfânt al lui Daniel! I-a găsit ajutoare cerești și, împotriva dorinței prințului ceresc al Persiei, i-a scos pe evrei din robia babiloniană, după împlinirea celor șaptezeci de ani rânduiți de profetul Ieremia pentru sclavia lor în țara Babilonului. Dar conducătorul armatei noastre creștine este mai mare decât Gabriel, mai excelent decât Mihail și mai puternic decât prințul Persiei, pentru că conducătorul nostru este Viața noastră, Iisus Hristos, care a coborât din cer pentru noi, a luat asupra sa firea noastră, a fost ispitit, purtând trupul nostru omenesc și, prin urmare, poate ajuta pe cei ce sunt ispitiți. El a postit pentru noi, l-a învins pe vrăjmașul nostru și ne-a poruncit să ne rugăm și să postim neîncetat, pentru ca noi, cu ajutorul postului sfânt, însoțit de rugăciune, să ajungem la odihna sfinților.

Un cuvânt despre Paște

Cel Sfânt (Dumnezeu), poruncindu-i lui Moise ca israeliții să prăznuiască Paștele în a paisprezecea zi a lunii întâi, a zis: „*Vorbește întregii adunări a copiilor lui Israel și să-și ia un miel fără prihană, fără pată și de un an, dintre miei și țapi , și să prăznuiască marea sărbătoare, Paștele Domnului. Să ia mielul în ziua a zecea a lunii și să-l păstreze până în a patra zi a acestei luni. Toată mulțimea adunării copiilor lui Israel să-l junghie seara. Să ia din sânge și să-l ungă pe amândouă butucii și pe mieii din casele în care îl vor mânca , ca nu cumva îngerul care este gata să-i nimicească, când va trece prin țara Egiptului ca s-o lovească. Tot poporul să mănânce mielul cu poftă . Așa să-l mănânce: cu mijlocul încins, cu încălțăminte în picioare și cu toiagul în mână.*” „*Să nu mănânce din el crud, nici fiert în apă, ci prăjit în foc; să nu-i scoată carnea din casă și să nu-i zdrobească vreun os.*” (Exod 12:3-12, 46) Așa au făcut și copiii lui Israel și au mâncat Paștele în a paisprezecea zi a lunii întâi, care se numește

luna florilor (mebecus) - prima lună a anului. Acum, luați aminte, iubiților, la ritualurile pe care Cel Sfânt (Dumnezeu) le-a prescris evreilor să le respecte când sărbătoreau Paștele, dându-le instrucțiuni despre toate uneltele de Paște. Le-a spus să mănânce mielul într-o singură casă și să nu ia nimic din casă. Mai mult, fiți atenți la ceea ce a prescris Moise israeliților cu privire la locul unde să sărbătorească Paștele. „Când veți intra”, a spus el, „în țara pe care v-o va da Domnul, *să sărbătoriți Paștele la vremea lui. Și să nu mâncați Paștele în niciuna din cetățile voastre, ci numai în locul pe care îl va alege Domnul Dumnezeul vostru.*” (Deuteronom 16:5-6; Numeri 9:2) Iată cum să mâncați Paștele și să-l mâncați înaintea Domnului Dumnezeului vostru, voi și casa voastră; și să vă bucurați foarte mult de sărbătorearea Paștelui vostru. Și în alt loc El dă această poruncă cu privire la Paște: *Niciun străin, nici lucrător simbriat să nu mănânce din el. Și pe orice rob sau pe cel cumpărat cu plăcere să-l tăiați împrejur și apoi să mănânce din el.* (Exod 12:43-44)

Mari și minunate sunt aceste taine, iubiților! Căci dacă, fiind în țara lor, israeliții nu au îndrăznit să sărbătorească Paștele nicăieri în afară de Ierusalim, atunci cum se face că acum, fiind împrăștiați printre toate popoarele și limbile, printre cei necircumciși și necurați, își mănâncă pâinea cu necurăție printre păgâni, așa cum a fost prezis despre ei de profetul Ezechiel în acel loc unde Dumnezeu, prezentând aceasta într-un tip și o umbră, poruncește să își mănânce pâinea cu necurăție - motiv pentru care profetul L-a implorat și astfel: *Doamne al domnilor, iată, sufletul meu nu este necurățit și nici carne urâtă și spurcată nu a intrat în gura mea*; și Domnul i-a răspuns: *semnul pe care ți l-am arătat arată că fiii lui Israel își vor mânca pâinea necurată printre neamuri și unde o voi împrăști* (Ezech. 4:13-14); în ce fel, zic eu, dacă israeliții, așa cum s-a spus mai sus, fiind în țara lor, nu au putut mânca Paștele altfel decât înaintea Domnului în Ierusalim, acum îndrăznesc să sărbătorească sacramentul Paștelui printre neamuri străine? Pe de altă parte, că dreptul de a sărbători Paștele le-a fost deja luat, Dumnezeu a mărturisit despre aceasta prin Profet: *Copiii lui Israel vor sta multe zile fără împărat, fără prinț, fără jertfă, fără altar și fără preot care să se îmbrace ca să aducă tămâie* (Osea 3:4). Voi risipi Ierusalimul, spune El în alt loc, *și nu voi mai răbda lunile voastre noi, Sabatele voastre și ziua voastră cea mare* (Isaia 1:14); și: *să nu vă mai înfățișați în curtea Mea* (Isaia 1:12); și iarăși: *din țara lor și casa lui Iuda din mijlocul lor* (Ieremia 12:7-14). Și iarăși, aproape cu aceleași cuvinte, prezicându-i lui Moise, mult mai devreme, El a vorbit astfel prin el: *Nu din pricina unui neam îi voi provoca la mânie, ci din pricina unui neam nebun îi voi mânia* (Deuteronom 32:21). Așadar, vino acum și te voi întreba, scribule, învățător inteligent și înțelept al poporului, care, totuși, nu înțelegi cuvintele Legii: *arată-mi când s-a împlinit faptul că Dumnezeu a provocat poporul Său nu din cauza unui neam, ci din cauza unui neam nechibzuit*? Tu, desigur, nu vei nega că prin neamuri s-a împlinit acest cuvânt al Scripturii, pe care Moise l-a zugrăvit pentru tine în litera legii. Și de aceea, dacă sărbătorești

Paștele în alt loc, în țara în care locuiești, atunci faci aceasta ca un mândru criminal al legii.

Căci *cartea desfrânării* este scrisă și dată vouă. Dar dacă nu credeți aceasta, atunci ascultați pe Ieremia prorocul, care zice: „ *Mi-am părăsit casa, mi-am părăsit moștenirea, mi-am dat sufletul iubit în mâinile vrăjmașilor ei*” (Ieremia 12:7). Stolul pestriț de păsări a devenit comoara Mea (Ieremia 12:9 și mai departe). Ce înseamnă stolul pestriț de păsări, te întreb, învățător înțelept și perspicace? Stolul pestriț de păsări înseamnă biserica neamurilor. Vedeți deci de ce o numește stol pestriț de păsări. Aceasta pentru că este adunată din multe limbi și popoare și a făcut popoare îndepărtate aproape. Dacă nu credeți că neamurile au devenit comoara Domnului, atunci ascultați din nou ce spune Ieremia când cheamă neamurile în numele lui Dumnezeu și îl respinge pe Israel cu dispreț, zicând: „ *Stați în căi și vedeți și întrebați despre cărările veșnice ale Domnului și vedeți care este calea cea bună și umblați pe ea*”; și ei au zis: „ *Nu ne vom sui*” . Și mai departe spune: *Am pus străjeri peste voi: ascultați sunetul trâmbiței! Și ei au zis: Nu vom asculta* . Și pentru că fiii lui Israel nu au ascultat, Domnul i-a respins și a prezis astfel despre ei: De aceea, ascultați, neamuri, și cunoașteți și înțelegeți, Biserică, ce se va întâmpla cu ele (Ieremia 6:16-18). David mai spune: *Aduceți-vă aminte de adunarea Ta, pe care ai dobândit-o de la început* (Psalmul 73:2); iar Isaia proclamă: *Ascultați, voi cei de departe, ce am făcut (zice Domnul); cunoașteți, voi cei ce vă apropiați, țaria Mea* (Isaia 33:13). Și în alt loc, Duhul Sfânt prevestește astfel prin profet despre Biserica viitoare, care va fi alcătuită din neamuri: *În zilele de pe urmă, muntele Domnului se va descoperi și casa lui Dumnezeu va fi pe vârful munților, va fi înălțată deasupra dealurilor și toate neamurile vor veni la el. Și multe neamuri vor veni și vor zice: „Veniți, să ne suim la muntele Domnului și la casa Dumnezeului lui Iacov! El ne va arăta calea Lui și vom umbla pe ea .”* (Isaia 2:2-3) De aceea, Isaia a zis: „*Cei de departe vor auzi ce am făcut, zice Domnul; cei ce se apropie vor cunoaște puterea Mea; cei răi se vor îndepărta din Sion, cei răi se vor cutremura.* (Isaia 33:13-14)? În ce sens prorocul cel bun prezice că Domnul va face și va arăta puterea puterii Sale, că cei răi se vor grăbi spre Sion și că frica și cutremurul vor cuprinde neamurile? Cu acest cuvânt, El cheamă neamurile la rivalitate cu poporul Său, El vestește neamurilor îndepărtate puterea puterii Sale prin faptul că, pedepsind și lovind cu mânia cumplită a răzbunării, El a judecat și a condamnat poporul Său, după ce i-a respins, a adunat neamurile la Sion, pe care L-a numit *cetatea sfântă*. (Isaia 52:1; 64:10) și i-a adus într-un tremur teribil, asemănător unor accese febrile, pe acei păgâni care au devenit profeți (predicatori) ai adevărului, în timp ce, dimpotrivă, a spus despre profeții Ierusalimului că din ei se va ridica aluatul păgânismului pe tot pământul.

Ascultați, așadar, iubiților, ce vă voi spune despre acest Paște, a cărui taină și chip au fost date poporului vechi, iar adevărul însuși este acum vestit și va fi

spus printre neamuri. Deși mințile îndoielnice și șovăielnice ale oamenilor nehibzuiți și needucați sunt nedumerite de ziua cea mare a primului și adevăratului Paște (căci ei zic: cum să sărbătorim și sărbătorim cu adevărat acest Paște?): - totuși, de fapt, Mântuitorul nostru dătător de viață este adevăratul Miel, de un an, fără prihană și fără cusur sau nedesăvârșire în înfățișare, așa cum și prorocul, prin inspirație de la Dumnezeu, a prezis despre El că *nu a făcut nelegiuire și nu s-a găsit viclenie în gura Lui; ci Domnul a vrut să-L smerească și să-L dea pradă suferințelor crucii* (Isaia 53:9-10). El este numit Mielul de un an pentru că în nevinovăția, curăția și bunătatea Sa era ca un prunc, așa cum El Însuși a prezis ucenicilor Săi: *dacă nu vă veți întoarce și nu vă veți face ca copiii, nu veți intra în Împărăția cerurilor* (Matei 18:3); și, așa cum spune Isaia despre cel drept: cel ce va avea o sută de ani va muri ca tânăr, iar păcătosul, fiind în vârstă de o sută de ani, va fi blestemat (Isaia 65:20). Deși Mântuitorul nostru a mâncat Paștele cu ucenicii Săi în a paisprezecea noapte, în care a fost prins, și i-a învățat pe ucenici taina adevăratului Paște, căci după ce luda s-a despărțit de ei, a luat pâine, a binecuvântat-o și a dat-o ucenicilor Săi, zicând: *Luați, mâncați: acesta este trupul Meu* ; și apoi, după ce a binecuvântat vinul, le-a zis și: *Acesta este sângele Meu, al legământului cel nou, care se varsă pentru mulți, spre iertarea păcatelor; faceți aceasta în adunările voastre, spre pomenirea Mea* .(Matei 26:26, 28; 1 Corinteni 11:24–25): Dar Domnul nostru a făcut aceasta înainte de a fi luat. Căci a plecat din locul unde sărbătorise Paștele și își dăduse trupul de mâncare și sângele de băut și S-a dus cu ucenicii Săi la locul unde Îl prinseseră deja. Și de aceea, în timp ce mâncau trupul Lui și beau sângele Lui, El era deja numărat printre morți. Și Domnul cu propriile Sale mâini Și-a dat trupul de mâncare și, înainte de a fi răstignit, Și-a dat sângele de băut. În aceeași noapte a paisprezecea, când L-au luat, atât procesul, cât și judecata Lui au continuat până la ceasul al șaselea; iar la ceasul al șaselea L-au găsit vinovat și L-au răstignit. Când a fost judecat, nu a spus nimic și nici nu le-a răspuns judecătorilor Săi. Căci, deși ar fi putut vorbi și răspunde, totuși ar fi fost oarecum nepotrivit ca Cel care era deja numărat printre morți să înceapă să vorbească și să răspundă. Și de la ceasul al șaselea până la al nouălea s-a făcut întuneric; și la ceasul al nouălea Și-a dat duhul în mâinile Tatălui Său; și a rămas printre morți în a cincisprezecea noapte care a urmat, toată ziua de sâmbătă și trei ore în ziua de vineri: în aceeași noapte care a precedat ziua de după sâmbătă și în același ceas în care Și-a dat trupul și sângele ucenicilor Săi, a înviat din morți.

Arătați-ne, așadar, voi, cei care sunteți experimentați și cunoscători ai cărților sfinte, arătați-ne unde sunt cele trei zile și trei nopți în care Iisus Hristos a fost printre morți? Căci iată, vedem că El a fost printre morți doar trei ore vineri, noaptea de sâmbătă, apoi toată ziua de sâmbătă, iar în noaptea zilei săptămânii a înviat. Numărați pentru mine trei zile întregi și trei nopți și vom vedea care sunt; căci, de fapt, între moarte și înviere a trecut doar o zi întreagă și o noapte întreagă. - Dar între timp nu se poate pune la îndoială ceea ce a spus Mântuitorul

nostru: *După cum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul omului în inima pământului.* (Matei 12:40). Și într-adevăr, dacă numărăm timpul de la ceasul în care Și-a dat trupul ca hrană și sângele Său ca băutură, atunci va rezulta trei zile și trei nopți în felul următor: era noapte în ceasul în care Iuda s-a retras din adunarea generală a Apostolilor, iar cei unsprezece ucenici au mâncat trupul și au băut sângele Mântuitorului nostru. Și astfel, iată o noapte, care a fost vineri. De acum înainte, tot timpul până la ceasul al șaselea, în care L-au condamnat, alcătuiește o zi și o noapte. Apoi, cele trei ore în care a fost întuneric, adică de la ceasul al șaselea până la al nouălea și cele trei ore de după întuneric, alcătuiesc o altă noapte și o altă zi: astfel, două zile și două nopți au ieșit deja. În cele din urmă, întreaga noapte a Sabatului și întreaga zi a Sabatului completează cele trei zile și trei nopți, timp în care Domnul nostru a fost printre morți. Căci în noaptea săptămânii El deja înviase din morți. Pe lângă acestea, Paștele evreiesc se sărbătorește în ziua a paisprezecea - zi și noapte: iar marea noastră zi a patimilor este vinerea, ziua a paisprezecea - noapte și zi. Apoi, după Paște, Israel a mâncat azime timp de șapte zile, până în ziua a douăzeci și una a lunii: dar noi tot atâtea zile sărbătorim sărbătoarea Paștelui Mântuitorului nostru. Ei mănâncă azime și ierburi sălbatice (de câmp): dar Mântuitorul nostru a lepădat paharul amărăciunii amestecate cu fiere; căci a luat și a nimicit toată amărăciunea limbilor, prin faptul că, după ce a gustat-o, n-a vrut să-l bea. Mai mult, evreii își amintesc an de an de păcatele lor în sufletele lor: dar noi facem o pomenire a suferințelor și a răstignirii Mântuitorului nostru. Ei au fost eliberați din robia faraonului la Paște: iar noi, în ziua răstignirii Domnului nostru, am fost eliberați din robia și sclavia Satanei. Au junghiat un miel din turmă și prin sângele lui au fost eliberați de îngerul nimicitor: iar noi, prin sângele Mielului, Fiul ales, am fost smulși din faptele păcatelor pe care le-am săvârșit. Pentru ei Moise a fost un mântuitor: dar pentru noi Isus este atât un mântuitor, cât și un conducător. Pentru ei a despărțit Moise marea și i-a călăuzit peste ea: dar Mântuitorul nostru a despărțit lumea de dincolo, i-a rupt porțile când El Însuși le-a deschis la intrarea Sa și a netezit calea pentru toți credincioșii Săi. Lor li s-a dat mana spre hrană: dar Domnul nostru ne-a dat trupul Său spre hrană. Pentru ei a scos apă din stâncă: dar pentru noi Mântuitorul a turnat apă dătătoare de viață din pântecul Său (Ioan 7:38). Lor le-a făgăduit că va stăpâni țara Canaanului: dar nouă ne-a făgăduit că va da țara vieții. Pentru ei Moise a spânzurat șarpele, care odată a privit, a dat viață și a fost eliberat de mușcătura șarpelui: dar pentru noi Însuși Domnul nostru S-a suit pe cruce și prin El am fost izbăviți de mușcătura Satanei. Moise a întemeiat Cortul Mărturiei și i-a învățat pe evrei rugăciuni și le-a dat jertfe pentru curățirea păcatelor lor; dar Isus a ridicat Cortul lui David și l-a întărit, căci El Însuși le-a spus iudeilor astfel: *Distrugeți această biserică și în trei zile o voi ridica.* (Ioan 2:19). În acest Cort El ne-a făgăduit viață și prin el păcatele noastre sunt curățite. Și, în plus, acolo cortul se numea Cort, care a fost făcut și slujit doar pentru scurt timp: dar pentru noi Cortul este templul Duhului Sfânt în veac. Și așa, iubiților, luați aminte și gândiți-vă la mielul de

Paște, așa cum le-a poruncit Cel Sfânt (Dumnezeu) cu privire la el (Exod 12:46), ca să-l mănânce într-o casă și nu în mai multe, adică în casa unei singure Biserici a lui Dumnezeu. Și pe lângă aceasta se mai spune: *străinul sau cel plătit să nu mănânce din el* (Paștele) (Exod 12:45, 48). Cine este acest *străin și plătit*, dacă nu înclinațiile și dorințele noastre rele, care ne privează de dreptul de a lua parte la Paște? Căci Mântuitorul nostru a spus despre cel plătit că nu este stăpânul turmei și, când vede lupul venind, pleacă și leapădă turma și fuge (Ioan 10:12). Mai mult, Cel Sfânt (Dumnezeu) a poruncit să nu se mănânce miel *crud* sau *fiert în apă*, ci numai *din mielul prăjit în foc* (Exod 12:9). Și acest lucru este clar și evident; căci jertfa care se aduce în Biserica lui Dumnezeu este arsă în foc, nu fiartă în apă și nu se aduce crudă la altar. Mai mult, este stabilit și cum trebuiau evreii să mănânce mielul: *Să vă fie încinși mijlocul, încălțăminte în picioare și toiagul în mână* (Exod 12:11). Taine foarte mari sunt cuprinse în aceasta; căci cine mănâncă din Hristos, adevăratul Miel, își încinge mijlocul cu credință, își încălță picioarele cu puterea Evangheliei și are în mână *sabia Duhului*, care este cuvântul lui Dumnezeu (Efeseni 6:17). Mai departe, iudeilor li s-a poruncit și: *și să nu-i zdrobiți niciun os* (Exod 12:46). Aceasta s-a împlinit pe cruce, când picioarele Mântuitorului nu au fost zdrobite (Ioan 19:36). La aceasta se adaugă următoarea: *Pe orice rob sau cumpărat, să-l tăiați împrejur și apoi să mănânce din el* (Paște) (Exod 12:43). Un rob cumpărat este un păcătos care, aducând pocăință, este răscumpărat prin sângele lui Hristos și, tăindu-și împrejur inima de faptele rele, se apropie de izvorul botezului, care este săvârșirea și realizarea adevăratei tăieri împrejur; și apoi devine părtaș la tainele dumnezeiești și se împărtășește cu trupul și sângele lui Hristos. În cele din urmă, se adaugă: *să mănânce cu sânguință* (Exod 12:11). Și aceasta se observă în Biserica lui Dumnezeu. Căci ei mănâncă Mielul cu grabă, cu frică și cutremur, stând pe picioare cu evlavie, pentru că se grăbesc să guste viața în darurile Duhului, pe care le primesc. Israel a fost botezat în mare în noaptea Paștelui, în ziua mântuirii; și Mântuitorul nostru a spălat picioarele ucenicilor în noaptea Paștelui, arătând prin aceasta taina smereniei și a botezului și a pătimirilor de pe cruce, după zicerea Apostolului: *Toți câți am fost botezați în Hristos Isus am fost botezați în moartea Lui... pentru ca, după cum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, tot așa și noi să umblăm o viață nouă* (Romani 6:3-4). Căci Mântuitorul nostru, luând apă și turnând-o în lighean ca să-L spele, S-a încins cu o panglică. Și, după ce a început să spele picioarele ucenicilor, a venit la Simon Petru. Petru l-a zis: „Doamne, vrei să-mi speli picioarele? ... niciodată nu le vei spăla.” Domnul i-a răspuns: „Dacă nu te voi spăla Eu, nu vei avea parte cu Mine.” Dar dacă este așa, Doamne”, i-a zis Simon: „Spălă- mi nu numai picioarele, ci și mâinile și capul.” Isus i-a zis: „Cine este spălat n-are nevoie decât de picioare.” (Ioan 13:3-10) După ce a spălat picioarele ucenicilor, S-a așezat la masă, unde le-a dat și trupul și sângele Său.

V-am scris aceste rânduieli cu această intenție și scop, ca să fiți întotdeauna pregătiți să răspundeți iudeilor. Căci ei, călcând legea, țin riturile Paștelui, când nu mai au niciun drept să o facă și își slăvesc tablele legii și chivotul legământului. Și totuși nu înțeleg și nu pricep ceea ce a prezis prorocul despre ei, zicând: *În zilele acelea nu se va mai zice: «Chivotul legământului Sfântului lui Israel nu va intra în inimă, nu va fi adus aminte, nu va fi cercetat și nu va mai fi creat»* (Ieremia 3:16). Dacă se spune că nu va mai fi chivot al legământului, că nu se va ridica în inimă, nu va fi adus aminte și nu va fi cercetat: atunci rezultă că cel care încearcă să-l reînnoiască este deja un criminal. Și în alt loc Ieremia spune: Israel și Iuda *nu au stăruit în legământul* lui Dumnezeu (Ieremia 31:32). Iar referitor la legământul pe care Domnul urma să-l dea neamurilor, El a anunțat astfel dinainte: *Voi face un legământ nou cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda, nu după legământul pe care l-am făcut cu părinții lor, în ziua când i-am luat de mână ca să-i scot din țara Egiptului, pentru că n-au stăruit în legământul Meu și i-am disprețuit, zice Domnul* (Ieremia 31:31-32). Dar dacă vă vor obiecta că aici se prezice că noul legământ va fi dat lui Israel și lui Iuda, și nu neamurilor, atunci spuneți-le că același Dumnezeu care l-a numit pe Israel conducătorul Sodomei și poporul Gomorei, același Dumnezeu l-a numit pe Avraam și i-a rostit această promisiune cu buzele sale: *numele tău nu se va mai numi Avram, ci numele tău va fi Avraam, căci te-am făcut tatăl multor neamuri* (Geneza 17:5); și în alt loc i-a zis: *și în sămânța ta vor fi binecuvântate toate neamurile pământului* (Geneza 22:18).

Când ați învățat toate acestea cu exactitate și sunteți cu adevărat convinși de ele, comunicați-le acelor frați și copii ai Bisericii noastre care, fiind copleșiți de îndoieli și contradicții, cad în nedumerire cu privire la timpul Paștelui; dar nu este greu pentru cei cu adevărat credincioși să știe acest lucru. Dacă se întâmplă ca ziua pătimirilor lui Hristos să cadă într-o zi lucrătoare, atunci este necesar să o sărbătorim în săptămâna următoare, pentru ca în acest fel întreaga săptămână să fie dedicată atât amintirii pătimirilor lui Hristos, cât și celebrării Paștelui. Căci după Paște sunt șapte zile de Paște, iar apoi aceeași sărbătoare continuă până la Rusalii, dar nu mai departe. Dar dacă ziua pătimirilor Domnului cade într-o altă zi, atunci problema este dincolo de orice contradicție și nu mai rămâne nicio nedumerire. Vinerea este o zi mare pentru noi. Căci, după numărul zilelor lunii, ziua răstignirii, în care Domnul nostru a pățimit, este ziua a paisprezecea, iar timpul în care a fost printre morți, adică ziua și noaptea, este ziua a cincisprezecea, de la ceasul al șaselea al zilei de vineri până în seara zilei care precede ziua săptămânii, deci ziua a șaisprezecea, în care a și înviat. Căci în seara zilei a paisprezecea a mâncat Paștele cu ucenicii Săi, după legea iudaică; și în această zi a paisprezecea, vineri, a fost judecat până la ceasul al șaselea, moment în care S-a suit pe cruce și a rămas viu pe ea timp de trei ore. Dar S-a coborât la morți în seara dinaintea celei de-a cincisprezecea zile, care este sâmbătă, și în această zi a cincisprezecea a fost printre morți. În noaptea celei

de-a șaisprezecea a înviat și s-a arătat Mariei Magdalena și celor doi ucenici care călătoreau. Din aceasta, oricine se îndoiește și se întreabă despre aceste zile să înțeleagă că în noaptea celei de-a paisprezecea a sărbătorit Domnul nostru Paștele - a mâncat și a băut cu ucenicii Săi. Dar când a cântat cocoșul, nici n-a mâncat, nici n-a băut, căci L-au luat și L-au dus la scaunul de judecată și, precum v-am spus puțin mai sus, a cincisprezecea zi și noapte a fost printre morți. Așadar, trebuie să sărbătorim din an în an aceste Paște la vremea lor, să ținem sfintele posturi, să săvârșim rugăciuni neîncetate cu grijă, cu sârguință și cu cuvinte potrivite, adică trebuie, cântând Psalmii lui David, să săvârșim lauda mulțumirii, să ne pecetluim în rânduială cuvenită în fontul botezului, trebuie să cerem cu adevărat sfinte binecuvântări și să împlinim și să facem tot ce ține numai de sărbătorirea Paștelui. *Căci Hristos a înviat din morți, nu mai moare; moartea nu mai are stăpânire asupra Lui. Căci cine a murit, a murit numai pentru păcat; dar cine trăiește, trăiește pentru Dumnezeu. Tot așa și pe voi înșivă socotiți-vă morți pentru păcat, dar vii pentru Dumnezeu.* (Romani 6:9-11). Și dacă există ceva de întrebat și de care să fim nedumeriți în această privință, atunci ar fi mult mai necesar să acordăm atenție zilei a paisprezecea decât sărbătoririi Paștelui an de an. Dar aceasta înseamnă și că trebuie să păzim cu grijă ziua a paisprezecea a fiecărei luni și vinerea fiecărei săptămâni; căci aceasta este cuviincios și potrivit pentru noi; totuși, în așa fel încât toate zilele săptămânii să fie considerate potrivite pentru săvârșirea de fapte bune înaintea Domnului Dumnezeu. În cele din urmă, din puținul pe care vi l-am scris, vedeți să nu credeți că este de folos să începeți certuri între voi, care, de fapt, nu aduc niciun folos și niciun bine; ci luați seama de un lucru, să aveți o inimă care să păzească poruncile, să sărbătoriți Paștele la vremea lor și să respectați toate riturile în timpul sărbătorii marii sărbători a pătimirilor Mântuitorului nostru.

Cuvântul despre învierea morților

Auzim zilnic dispute despre învierea morților. Cum, spun ei, vor învia morții? În ce trup vor învia? Pentru că trupul actual putrezește și se descompune; chiar oasele, în decursul timpului, se descompun, se rup și se descompun. Uitați-vă, spun ei, în acel mormânt în care sunt îngropați sute de morți; cu greu veți găsi în el un singur pumn de praf. - Dar alții, raționând pe aceeași temă, obiectează astfel: Știm, spun ei, că morții vor învia; dar vor fi îmbrăcați într-un corp ceresc și în forme spirituale. Dacă ar fi altfel, continuă ei, atunci aceleași sute de morți, care sunt îngropați într-un singur mormânt și din care nu rămâne nimic în decursul timpului, în ce trup vor fi îmbrăcați la momentul învierii, când trupul lor anterior se va transforma în nimic? - Atunci vor fi îmbrăcați în trupuri cerești.

Într-adevăr, oricine raționează în felul acesta este nebun și nebun. Conform raționamentului său, morții, când au fost aduși în mormânt, erau ceva; dar după mult timp au fost prefăcuți în nimic; și când va veni vremea învierii morților, atunci cum va deveni din nou ceva ceea ce nu era nimic, ca mai înainte, și cum se va înnoi firea anterioară? - Nebunule, ascultă ce spune Apostolul, adresându-și discursul unui nebun ca tine și muștrându-l astfel: O, nebunule, ce semeni tu nu învie, dacă nu moare; și ce semeni tu, nu semeni trupul care va veni, ci bobul gol, dacă este grâu sau alt bob. Dar Dumnezeu îi dă trup după cum voiește El, și fiecărei semințe trupul lui (1 Cor. 15:36-38). - Crede deci, nebunule, că fiecare dintre morți va învia în trupul lui. Ai semănat vreodată orz și ai secerat grâu în același loc? Și ai cules vreodată smochine din via pe care ai sădit-o? - Cu siguranță nu; ci fiecare lucru se naște din nou după soiul său. Prin urmare, același trup care moare va învia. Dar, din moment ce acest trup mai întâi se descompune și putrezește, atunci trebuie să trageți concluzia despre învierea lui din asemănarea cu sămânța, care, căzând în pământ, începe mai întâi să putrezească și să se descompună, iar apoi din aceeași putrefacție încolțește iarba, înflorește și rodește. Căci, după cum locul în care nu au fost semănat semințele nu rodește, chiar dacă primește ploaie la vremea potrivită, tot așa din mormântul acela în care nu a fost îngropat niciun mort, la vremea învierii morților, niciun om nu va ieși, chiar dacă tot sunetul trâmbiței este concentrat asupra lui. Dar dacă, așa cum se spune, sufletele dreptilor se suie la cer și sunt îmbrăcate în trupuri cerești (și ființele cerești locuiesc în cer, așa cum Cel ce înviază morții locuiește și în cer), atunci cum va învia El, venind pe pământ, pe morții din el? Și de ce ne spune Scriptura că vine un ceas în care cei ce sunt în morminte vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și vor ieși din mormintele lor (Ioan 5:28)? Chiar va coborî trupul ceresc din cer, va urca în mormânt și va ieși din el, cum spun nebunii?

Dar de ce a spus Apostolul că există trupuri cerești și trupuri pământești (1 Corinteni 15:40)? Cine ne opune acestor cuvinte ale Scripturii trebuie să asculte și ce spune acolo Apostolul: este un trup duhovnicesc (1 Corinteni 15:44); mai departe: trebuie ca trupul acesta stricăcios să se îmbrace în nestricăciune, iar trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire (1 Corinteni 15:53). În alt loc: trebuie să ne înfățișăm toți înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, ca fiecare să primească după ce a făcut cu trupul său, fie bine, fie rău (2 Corinteni 5:10). Iarăși: ce fac, spune Apostolul, cei ce se botează pentru morți? Dacă morții nu înviază, de ce se botează și pentru morți (1 Corinteni 15:29)? Și mai departe de aceasta: Dacă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Și dacă Hristos n-a înviat, atunci propovăduirea noastră este zadarnică și credința noastră. Și suntem găsiți martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că El a înviat pe Hristos: pe care nu L-a înviat, decât dacă morții nu înviază. Dar dacă morții nu înviază, atunci nu este judecată de apoi. Să mâncăm și să bem, căci dimineața vom muri. Nu vă lingușiți, spune

Apostolul: vorbirile rele strică obiceiurile bune (1 Cor. 15:32-33). — Cuvintele Apostolului: sunt trupuri cerești și trupuri pământești, trebuie să le înțelegeți în felul următor: când trupul celui drept se învie și se schimbă, atunci se numește ceresc, iar ceea ce nu se schimbă se numește pământesc după firea sa. Dar ascultați și expresii similare ale Apostolului. El spune undeva: Omul duhovnicesc se luptă cu toate lucrurile, dar el însuși nu se luptă de nimeni (1 Cor. 2:15). Iarăși: Cei ce sunt după trup sunt cu gândurile trupești, iar cei ce sunt după Duhul, sunt duhovnicești (Rom. 8:5). Și iarăși: Când eram în trup, patimile păcatului, care sunt sub lege, lucrau în mădularele noastre, ca să aducă roade ale morții (Romani 7:5). Apostolul a vorbit toate acestea despre un om îmbrăcat în trup și sub influența duhului. Astfel, și la învierea morților, trupurile celor drești se vor schimba: forma pământească va fi ascunsă în cea cerească și se va numi trup ceresc. Dar trupul care nu s-a schimbat se numește pământesc. - Totuși, vă voi explica mai amănunțit învățătura despre învierea morților, pe cât pot.

La început, când Dumnezeu l-a format pe Adam, l-a creat și l-a ridicat din țărână. Dacă deci Dumnezeu l-a creat pe Adam din nimic, mult mai ușor îl poate învia în forma în care era deja, deoarece sămânța era deja aruncată în pământ. Dacă Dumnezeu face pentru noi ceva ce ni se pare imposibil, acest lucru nu ar trebui să ni se pară un lucru mare pentru Sine. Există chiar și oameni înțelepți care fac lucrări minunate; iar oamenii care nu înțeleg astfel de lucruri sunt uimiți și uimiți de modul în care se face acest lucru; chiar și lucrarea prietenilor lor li se pare un lucru imposibil. Cât de minunate ar trebui să fie atunci lucrările lui Dumnezeu pentru ei? Nu este deloc greu pentru Dumnezeu să învie morții. Dacă pământul a produs ceva din care nu avea sămânță în sine și dacă, nefiind fecundat, a născut în fecioria ei: atunci ce lucru imposibil este pentru ea să nască ceea ce are semințele în ea însăși și să nască, fiind fecundată? - Iată, vremea nașterii ei se apropie deja, așa cum spune Isaia (Isaia 36:17)! - Dar, poate, ne vor obiecta: cine a auzit sau cine a văzut un eveniment atât de minunat, că pământul a produs într-o singură naștere întreaga rasă umană? - Căci Adam, răspundem noi, nu era sămânță în pământ și totuși s-a născut; nu a fost conceput și totuși a fost adus pe lume. Acum generațiile lui sunt deja semănate și așteaptă doar ploaia pentru creșterea lor. Și iată, pământul este însărcinat cu mulți și este aproape de a fi eliberat de povară!

Toți părinții noștri au așteptat învierea și au dorit-o, precum spune sfântul Apostol: Și dacă și-ar fi adus aminte de ea, din care au ieșit, ar fi avut vreme să se întoarcă; dar acum doresc un lucru mai bun, adică unul ceresc (Evrei 11:15). Ei au dorit să fie despărțiți cât mai curând de pământ și să meargă în cer. Din cele ce vă voi spune acum, veți înțelege bine că așteptau învierea. Iacov, strămoșul nostru, la moartea sa, i-a lăsat moștenire fiului său Iosif astfel: Dacă am aflat har înaintea ta, pune mâna ta sub coapsa mea și arată-mi milă și credincioșie și nu mă îngropa în Egipt, ci să mă odihnesc cu părinții mei și să mă

scoți din Egipt și să mă îngroapă în mormântul lor (Geneza 47:29). Preaiubitul meu! — De ce n-a vrut Iacov să fie îngropat în țara Egiptului, ci cu părinții săi? Pentru că a vrut să dea de înțeles despre sine că aștepta învierea morților; și pentru ca, la sunetul puternic al ultimei trâmbițe, să se ridice alături de părinții săi și, în ziua învierii, să nu fie găsit printre cei răi, care vor pleca în iad. În același fel, Iosif le-a poruncit și fraților săi: în vizita, a spus el, prin care Dumnezeu vă va cerceta, aduceți-mi și oasele de aici cu voi (Geneza 50:25). Și frații au împlinit acest testament al lui Iosif, păstrând amintirea lui după o sută douăzeci și cinci de ani. Căci când oastea Domnului a ieșit din țara Egiptului, atunci Moise a luat cu el oasele lui Iosif. Oasele Celui Drept i se păreau prețioase; le-a prețuit mai mult decât aurul și argintul pe care copiii lui Israel le-au adus din Egipt. Aceste oase ale lui Iosif au fost purtate prin deșert patruzeci de ani; Și când, la sfârșitul acestui timp, Moise a murit, atunci Isus Navin a devenit moștenitorul lor (Iosua 24:32), pentru care oasele tatălui său Iosif erau mai prețioase decât toate pradele pe care le dobândise în țara pe care o cucerise. - Dar de ce i-a dat Moise oasele lui Iosif lui Iosua? - Pentru că el însuși era din seminția lui Efraim și pentru a-i putea îngropa în soarta sa, pentru ca oasele lui Iosif să fie păstrate ca o comoară. - Iacov, la moartea sa, binecuvântându-și fiii, care deveniseră căpeteniile semințiilor, le-a prezis ce avea să li se întâmple în vremurile de mai târziu. Lui Ruben i-a zis: Ruben, întâiul meu născut, tu ești tăria mea și începutul copiilor mei: ești greu de îndurat și aprig la îndurat. Te-ai întristat ca apele, ca să nu fiarbă; căci te-ai suit în patul tatălui tău; apoi ai pângărit patul în care te-ai suit (Geneza 49:3-4). De la moartea lui Iacov până la moartea lui Moise, au trecut două sute treizeci și trei de ani. Dar, în ciuda unei astfel de treceri de timp, Moise s-a străduit, prin preoția stabilită, să ispășească păcatul lui Ruben (Geneza 35:22), pentru ca și el să nu fie exclus din numărul fraților săi la momentul învierii lor. De aceea, același Moise, la începutul binecuvântărilor sale, spune: „Să trăiască Ruben și să nu moară” (Deuteronom 33:6). — Când a venit vremea când Moise însuși urma să plece la părinții săi, s-a tulburat în duhul și s-a întristat; și de aceea s-a rugat și s-a rugat Domnului său să-i permită să meargă mai departe și să vadă țara făgăduită. De ce, iubiților, era trist omul drept? — Nu pentru că, că nu putea merge mai departe și să vadă țara clocotind de lapte și miere; dar pentru că nu putea intra în țara aceea și să fie vrednic de înmormântare alături de părinții săi, ci trebuia să-și pună oasele în țara dușmanilor săi, în țara Moabiților. Căci Moabiții îl mituiseră pe Balaam, fiul lui Beor, să blesteme și să ocărăască pe Israel. Moise nu a vrut să fie îngropat în țara aceea, ca nu cumva Moabiții să vină și să-i deschidă mormântul și să-i scoată oasele și să le împrăstie pe câmp. Dar Dumnezeu i-a arătat lui Moise o mare milă. L-a condus pe Muntele Nabab (Numeri 27:12; Deuteronom 34:2) și i-a arătat întreaga țara făgăduită, prezentând-o, ca să spunem așa, chiar în fața ochilor lui. Și când Moise a privit peste toată țara, a văzut muntele iebusiților și locul de odihnă rânduit pentru el. Și întristarea i-a apăsât inima și a izbucnit în lacrimi când a văzut mormântul din cetatea Hebron, în care erau îngropați

strămoșii săi Avraam, Isaac și Iacov, pentru că nu era sortit să se culce lângă ei și că oasele lui nu vor fi puse cu oasele lor, ca să învie cu ele în ziua învierii. Dar după ce a privit peste tot pământul, Domnul l-a mângâiat, ca și cum i-ar fi spus: „Te voi îngropa, te voi ascunde de toată lumea, nimeni nu va ști locul mormântului tău”. Și Moise, slujitorul Domnului, a murit acolo în țara Moabului, după cuvântul Domnului. Și l-au îngropat în țara Moabului, lângă casa lui Foor, și nimeni n-a știut de înmormântarea lui până în ziua de azi (Deuteronom 34:5-6). Domnul, după ce a ascuns locul de înmormântare al lui Moise, i-a arătat două îndurări prin aceasta: prima a fost că vrăjmașii lui nu l-au putut găsi, să-i scoată oasele din mormânt și să le împrăștie; Al doilea a fost că nici măcar israeliții înșiși nu au recunoscut mormântul său și nu l-au făcut loc de închinare, pentru că poporul îl considera un fel de Dumnezeu. Din aceasta putem înțelege, iubiților, de ce israeliții, când Moise i-a părăsit și s-a suit pe Muntele Sinai, au spus: Căci acesta este omul acela, Moise, care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s-a întâmplat cu el (Exod 32:1), și și-au făcut o icoană de vițel și s-au închinat lui, uitând că nu Moise, ci Dumnezeu, prin Moise, i-a scos afară cu mână puternică și braț întins. Așadar, Dumnezeu a arătat milă față de Moise, ascunzându-i mormântul de popor, ca să nu-și facă o icoană a lui și să nu înceapă să mute oasele acestui Om Drept din loc în loc, odată cu aducerea de jertfe lui Moise însuși. Tristețea i-a apăsât inima și a izbucnit în lacrimi când a văzut mormântul din cetatea Hebron, în care erau îngropați strămoșii săi Avraam, Isaac și Iacov, pentru că nu era sortit să se culce lângă ei și că oasele lui nu se vor lipi de oasele lor, astfel încât să

învie cu ei în ziua învierii. Dar după ce a privit în jurul întregii țări, Domnul l-a mângâiat, ca și cum i-ar fi spus: „Te voi îngropa, te voi ascunde de toată lumea, nimeni nu va ști locul mormântului tău.” - Și Moise, slujitorul Domnului, a murit acolo, în țara Moabului, după cuvântul Domnului. Și l-au îngropat în țara Moabului, lângă casa lui Foor, și nimeni n-a știut de înmormântarea lui până în ziua de azi (Deuteronom 34:5-6). Domnul, după ce a ascuns locul de înmormântare al lui Moise, i-a arătat două îndurări prin aceasta: prima a fost că dușmanii lui nu l-au putut găsi, să-i scoată oasele din mormânt și să le împrăștie; Al doilea a fost că nici măcar israeliții înșiși nu au recunoscut mormântul său și nu l-au făcut loc de închinare, pentru că poporul îl considera un fel de Dumnezeu. Din aceasta putem înțelege, iubiților, de ce israeliții, când Moise i-a părăsit și s-a suit pe Muntele Sinai, au spus: Căci acesta este omul acela, Moise, care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s-a întâmplat cu el (Exod 32:1), și și-au făcut o icoană de vițel și s-au închinat lui, uitând că nu Moise, ci Dumnezeu, prin Moise, i-a scos afară cu mână puternică și braț întins. Așadar, Dumnezeu a arătat milă față de Moise, ascunzându-i mormântul de popor, ca să nu-și facă o icoană a lui și să nu înceapă să mute oasele acestui Om Drept din loc în loc, odată cu aducerea de jertfe lui Moise însuși.

Însă Moise însuși a prezis undeva clar învierea morților, spunând în persoana lui Dumnezeu: „Vă voi ucide și vă voi face să trăiți” (Deuteronom 32:39). Și Ana spune același lucru în cuvântul ei: „Domnul ucide și vă dă viață; El vă coboară în Locuința Morților și vă ridică” (1 Samuel 2:6). Morții, spune Isaia, „vor învia, cei din morminte se vor înălța și cei de pe pământ se vor bucura” (Isaia 26:19). Ei vor vesti mila lui Dumnezeu când vor auzi sunetul trâmbiței tunând de sus; În timpul cutremurului, mormintele se vor deschide și din ele vor ieși neamurile cu slavă, vor proclama în unanimitate mila lui Dumnezeu și vor spune: „Mare este mila lui Dumnezeu care ni s-a arătat; așteptarea noastră este îndreptățită și nădejdea noastră este împlinită; am fost semănați n-în cinste, ci am fost înviați în slavă; am fost semănați în slăbiciune, dar am fost înviați în putere. Astfel, ei vor vesti mila lui Dumnezeu din morminte! Totuși, iubiților, Dumnezeu, care înviază morții, nu a vorbit despre aceasta doar în cuvinte, ci a dovedit și învierea în fapt și a dat mărturie despre ea în multe feluri, pentru a birui necredința noastră și a ne izbăvi de pedeapsa pentru ea. Prin Ilie, El a dovedit în mod miraculos că morții înviază și că cei care dorm în pământ înviază; căci profetul a înviat pe fiul mort al văduvei și l-a dat înapoi mamei sale (1 Regi 17:21). În mod similar, Elisei a înviat și pe fiul femeii din Somania (2 Regi 4:32-36), pentru ca noi să avem o a doua dovadă, fermă și indubitabilă a învierii.” Înviere. Au aruncat un om mort peste oasele lui Elisei și a trăit (2 Regi 13:21). Astfel ni se dă o a treia dovadă. Prin profetul Ezechiel, învierea și învierea morților sunt, de asemenea, explicate clar. Dumnezeu, după ce l-a condus într-un anumit câmp și i-a arătat o mulțime de oase, a întrebat: Fiul omului, pot oare aceste oase să trăiască? (Ezechiel 37:3)? Ezechiel i-a răspuns: Doamne Dumnezeule, Tu știi aceste lucruri

(Ezechiel 37:4). Atunci Dumnezeu i-a zis: Fiul omului, proorocește asupra acestor oase și spune-le: Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului! (Ezechiel 37:5). Și când profetul i-a pus să asculte cuvântul Domnului, atunci s-a făcut un zgomot și o mișcare; oasele care erau despărțite și rupte au început să se apropie. Profetul, văzând aceasta, a fost uimit, pentru că oasele s-au unit repede unele cu altele, fiecare în compoziția sa. Stând uimit, a văzut și că pentru unirea lor au apărut și tendoanele, toate oasele uscate erau acoperite cu carne, toate trupurile erau îmbrăcate cu piele - și Pielea era împodobită cu păr; totuși, încă nu era duh în ele. După aceasta, Dumnezeu a poruncit profetului: Profetește despre duh, profetește, fiul omului, și spune duhului: Așa vorbește Domnul Adonai: „Vino, suflete, din cele patru vânturi și suflă peste acești morți, ca să trăiască!” (Ezechiel 27:9). De îndată ce i-a făcut să asculte a doua oară de cuvântul Domnului, atunci sufletele au venit și s-au ridicat în ele; au înviat, s-au ridicat și au stat în picioare; - a apărut o oștire foarte mare.

Dar de ce nu au înviat acei morți doar din primul cuvânt și nu s-a împlinit învierea oaselor odată cu sufletele? De ce au fost unite oasele prin primul cuvânt și, după altul, sufletele s-au înălțat în ele? — Pentru că învierea perfectă trebuie să se îplinească numai prin Domnul nostru Iisus Hristos, Care cu un glas și un cuvânt va trezi toate generațiile lui Adam. — Se știe că Ilie și Elisei, când au înviat morții, nu i-au trezit niciodată cu un singur cuvânt, ci s-au rugat, L-au întrebat pe Dumnezeu și au așteptat mult timp până când morții vor învia. De asemenea, se știe că Domnul nostru, la prima Sa venire, a înviat trei morți; dar i-a înviat pe fiecare cu două cuvinte: A spus două cuvinte fiului unei văduve: „Tinere, ție zic, scoală-te” (Luca 14:14); și a înviat și a stat în picioare. Și fiicei mai-marilor sinagogii i-a spus și două cuvinte: „Fecioare, ți-o zic, scoală-te” (Marcu 5:41); și sufletul ei s-a întors în ea și s-a sculat. Când a murit Lazăr, Însuși Domnul S-a dus la mormântul lui, S-a rugat și a strigat cu glas tare: Lazăre, ieși afară! (Ioan 11:43) și a înviat și a ieșit din mormânt. — Ți-am spus că acești morți au fost înviați prin două cuvinte; aceasta pentru că trebuie să aibă loc două învieri peste ei: una, care s-a împlinit atunci și cealaltă, care va avea loc după aceea. Dar la vremea acelei învieri, când toți oamenii vor învia și nu vor mai muri, toți morții vor învia într-o clipă dintr-un singur cuvânt al lui Dumnezeu, care va fi rostit de Hristos Mântuitorul; Căci nu cei slabi și slabi vor rosti acel cuvânt, ci Acela căruia îi este de ajuns să spună un singur cuvânt și acesta va fi auzit până la toate marginile pământului; și prin el morții se vor trezi și se vor învia. Cuvântul trimis de Dumnezeu nu se va întoarce la El gol; „Dar, precum este scris în profet (unde Dumnezeu compară cuvântul Său cu ploaia și zăpada), precum ploaia sau zăpada se pogoară din cer și nu se mai întoarce, până nu udă pământul și nu rodește și nu rodește și dă sămânță semănătorului și pâine pentru hrană, așa va fi cuvântul Meu: când va ieși din gura Mea, nu se va întoarce la Mine fără rod, până nu va împlini tot ce am vrut și până voi grăbi căile Mele și poruncile Mele.” (Isaia 55:10-11) Ploaia și zăpada nu se întorc în cer, pentru că pe pământ

împlinesc voia Celui ce le-a trimis; dar cuvântul trimis de Dumnezeu prin Iisus Hristos, Care este Însuși Cuvântul, se întoarce la El cu mare putere. Când iese de la Dumnezeu și este dus pe pământ, atunci se pogoară peste el ca ploaia și zăpada; din el încolțesc semințele celor drepti și își dau rodul. Dar când acest Cuvânt se întoarce la Cel ce L-a trimis, atunci nu este gol și nefolositor, ci, așa cum El Însuși îi spune Celui ce L-a trimis: Iată Eu și copiii pe care Mi i-ai dat (Isaia 8:18). Însă, despre cuvântul acela prin care morții vor învia, Însuși Mântuitorul mărturisește: căci vine ceasul, în care morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și, auzind, vor trăi (Ioan 5:25). De aceea este scris: La început era Cuvântul (Ioan 1:1); căci El Însuși este Cuvântul acela, deoarece Scriptura zice: Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi (Ioan 1:14). Și acest Cuvânt este cuvântul lui Dumnezeu, care va veni de sus și va învia morții. — Mai mult, Domnul le-a explicat saducheilor învierea viitoare a morților, când aceștia, după ce l-au pus înaintea pilda femeii care avusese șapte bărbați, au întrebat: „La învierea cui va fi deci nevasta? Căci toți o avem” (Matei 22:28). Iisus le-a răspuns: „Vă înșelați, neștiind Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu. Căci la înviere nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita, ci vor fi ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri. Cât despre învierea morților, n-ați citit ce v-a fost spus de Dumnezeu, când a zis: «Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov? Nu este Dumnezeu al morților, ci Dumnezeul celor vii» (Matei 22:29-32).

Dar există oameni care mor de vii pentru Dumnezeu. - Dumnezeu i-a poruncit lui Adam să nu mănânce din rodul pomului cunoașterii binelui și răului și l-a amenințat: În ziua aceea, dacă veți mânca din el, veți muri negreșit (Geneza 2:17). Deși Adam a mai trăit nouă sute treizeci de ani după ce a călcat porunca (Geneza 5:5), totuși, pentru Dumnezeu, el a fost mort în păcatele sale. - Să știți că un păcătos este numit mort, deși încă trăiește. Acest lucru îl puteți vedea din ceea ce este scris în profetul Ezechiel: Nu am nicio plăcere în moartea unui păcătos care moare, zice Domnul Adonai (Ezechiel 18:32). - Când un om a cerut permisiunea Domnului nostru să meargă la casa lui ca să-și îngroape tatăl, atunci Domnul i-a zis: Lasă morții să-și îngroape morții, iar tu du-te și propovăduiește Împărăția lui Dumnezeu (Luca 9:60). Cum credeți, iubiiților, că ar trebui înțeles acest lucru? Ați văzut vreodată morții îngropând morți? Cum pot morții să învieze ca să îngroape morți? Dar înțelegeți înțelesul acestor cuvinte! Păcătosul, chiar dacă este încă viu, este încă mort înaintea lui Dumnezeu; dar cel drept, chiar dacă este mort, este încă viu înaintea lui Dumnezeu. Această moarte, iubiiților, este somn, după cum spune Scriptura: Și mulți din cei ce dorm în țărâna pământului se vor învia (Daniel 12:2). Domnul nostru a zis despre fiica mai-marelui sinagogii: Fata n-a murit, ci doarme (Matei 9:24); și despre Lazăr: Prietenul nostru Lazăr doarme, dar Eu Mă duc și-l trezesc (Ioan 11:11).

Trebuie să ne temem și de moartea a doua, care este însoțită de lacrimi și scrâșnirea dinților, vai, nenorocire și chinuri cumplite; mă refer la moartea care se cuibărește în întunericul de afară. Deși cei credincioși și drepti vor fi binecuvântați în ziua învierii morților, pentru că atunci au speranța de a primi o răsplătă pentru faptele lor bune după înviere; dar vai de cei răi, care nu cred în înviere! Ar fi mai bine pentru ei dacă nu s-ar ridica deloc, din moment ce nici măcar nu cred în adevărul învierii. Căci un slujitor care așteaptă chinuri și lanțuri rânduite pentru el de stăpânul său, când se duce la culcare, nu ar vrea niciodată să se trezească; căci știe că de îndată ce se va ivi dimineața, îl vor lega și vor începe să-l bată și să-l chinuie. Dar un slujitor bun, căruia stăpânul său i-a promis răsplătiri, veghează și așteaptă cu nerăbdare ziua, pentru că de îndată ce va veni dimineața, va primi răsplătiri de la stăpânul său; Și dacă doarme, vede în vis cum stăpânul său îi dă răsplata promisă; se bucură în viziunea unui vis și se trezește cu bucurie. Așa dorm și cei drepti, și somnul lor este dulce ziua și noaptea; ei nu simt lungimea nopții, pentru că li se pare doar o oră; dimineața se vor trezi și se vor bucura. Dar somnul celor răi este greu și dureros; ei sunt ca un om care, suferind de febră, se zvârcolește în pat și nu cunoaște odihnă toată noaptea. În mod similar, cel rău, cuprins de groază, se îngrozește în acea dimineață, pentru că va trebui să se înfățișeze vinovat înaintea Domnului său. Credința noastră ne învață că atunci când oamenii mor, sufletele dreptilor merg la Dumnezeu, dar sufletele păcătoșilor merg în Gheenă. Amintiți-vă aici ce am spus în discursul meu anterior despre pustnici, spunând că duhul care locuiește în cei drepti se duce la Domnul, la începutul său ceresc, până la vremea învierii. Apoi se întoarce din nou pentru a se uni cu trupul în care a locuit; și îl imploră mereu pe Dumnezeu pentru învierea trupului cu care a fost unit, pentru ca și acesta să poată participa la răsplătiri, așa cum a participat la virtuți.

Dar iată o altă piatră de poticnire pusă înaintea noastră de eretici! Ei trag o concluzie greșită din cuvintele Dăătorului nostru de viață: Nimeni nu s-a suit în cer, decât cel ce s-a pogorât din cer, Fiul omului, care este în cer (Ioan 3:13). Iată, zic ei, Însuși Domnul a mărturisit că trupul pământesc nu se suie în cer! Dar ei, cei fără minte, nu înțeleg nici puterea, nici înțelesul acelor cuvinte. Căci prin ele Domnul nostru a vrut doar să-l lumineze pe Nicodim, care nu a înțeles nici puterea, nici înțelesul discursului Său. Era ca și cum i-ar fi spus: „Nimeni nu se suie în cer ca să se pogoare din nou de acolo și să vă vestească cele ce se fac acolo. Dacă v-am spus cele pământești și nu credeți, cum vă voi spune cele cerești, veți crede (Ioan 3:12)?” Căci n-a venit cu mine niciun martor de acolo, care să vă mărturisească despre cele cerești. Ilie s-a suit acolo, dar nu s-a coborât de acolo, ca să mărturisească împreună cu mine, lucru care să fie considerat sigur în prezența a doi.” Voi însă, iubitorilor, nu ar trebui să aveți nici cea mai mică îndoială cu privire la învierea morților, căci buzele Celui în care constă viața au mărturisit despre ea. După cuvântul Scripturii, Domnul face să moară și dă viață (1 Samuel 2:6). Din buzele Unului și-au primit începutul

moartea și viața. După cum este sigur că El face să moară, noi înșine vedem; tot așa ar trebui să ne fie cunoscut și demn de încredere că El ne va da din nou viață. „De aceea, primiți și credeți ceea ce v-am pus înaintea spre credință, pentru ca în ziua învierii să înviați cu un trup curat și să primiți de la Domnul răsplata și răsplata pentru credința voastră și să vă bucurați și să vă veseliți în ceea ce ați crezut.

Sursa: Sfântul Iacob, episcop de Nisibis, Predică despre învierea morților. // Jurnal „Lectura creștină, publicat la Academia Teologică din Sankt Petersburg”. — Sankt Petersburg: În Tipografia Ministerului Afacerilor Interne, 1837. — Partea a III-a. — P. 27-51.

Note

1. Cotoneum (κυδώνιον μῆλον cotoneum) este un gen de mere care cresc pe insula Creta, care arată ca și cum ar fi aurite, emană un miros excelent și sunt o mâncare preferată a locuitorilor din Sud (Pliniu. Cartea 15. Capitolul 11).